

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 252

פנינים לפרשת וישלח

פעם אחת עבר כאן, ליד בניין הישיבה, חסיד סאטמאר. הוא נכנס אלי ואמר: "אני ממש מתפעל! איך הצלחת להקים בנין כזה?". אמרתי לו: "פרוטה לפרוטה מצטרפת. כל הבניין הזה הוא מלחמם של אנשים". ואז אמר: "גם אני מעוניין לתרום!", וכתב צ'ק על סך 10.000 דולר... חסיד סאטמאר שסתם עבר ליד הישיבה והתפעל!...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א בפנינים על פרשת השבוע

"עם לָבָן גִּרְתִּי" (בראשית ל"ב, ה')

בעינינו לכולם - הוא אינו מתפעל ממנו, ולא נדבק ממעשיו. יעקב אבינו העיד על לבן ואמר: "עם לבן גרתי ואחר עד עתה. ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה", כלומר, לבן עצמו היה חשוב בעיני כמו שור וחמור, עבד ושפחה, ולכן לא למדתי ממעשיו! בשולחן ערוך אורח חיים, בהלכה הראשונה, כתב הרמ"א: "ולא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה'". אחד הדברים שיכולים להבטיח לאדם את קיום המצוות והעמידה האיטנה בדרך ה', הוא לא להתבייש מפני המלעיגים, אלא אדרבה,

השאלה הנשאלת היא, כיצד לא השפיעה חברתו של לבן הרשע ובניו לרעה על יעקב אבינו, הרי כבר אמרו חז"ל: "אוי לרשע ואוי לשכנו" (סכה נו ע"ב). כתב הרמב"ם (הלכות דעות פ"ו ה"א) כי "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו", ואם כן מה נתן ליעקב אבינו את הכוח להישאר נאמן לדתו, להתחנת, להביא שניים עשר שבטים קדושים, מבלי שאביו ואמו היו לידו וסייעו לו, בלי אחים ודודים, בעת שחותנו הרשע רודף אותו ומרמהו פעם אחר פעם?

לבן היה רשע מרושע, הורג נפשות ועושה מהן תרפים. כולו מלא עבירות, עד כדי כך שלא ידעו איך לקרוא לו, הרי כולו שחור משחור מרוב עבירות, ולכן כנו אותו בלשון סגי נהור בשם 'לבן', כפי שלהבדיל קוראים לאדם עיוור שאינו יכול לראות כלום - בשם 'סגי נהור'.

עם כל זאת, יעקב עמד איתן, לא זו מדתו והמשיך לעבוד את ה' בכל כוחו, כפי שהעיד על עצמו ואמר: "עם לבן גרתי, ותרי"ג מצוות שמרתי!".

הכיצד?

נראה לבאר, שכל עוד מתפעל האדם מזולתו, וחושב כי הוא אדם גדול וחשוב - הוא עלול ללמוד ממעשיו, אך אם השני אינו נחשב

לקיים בעצמו: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב יז, ו), ועל ידי כן לא יושפע כלל מסביבתו הרעה.

אין להיכנע להשפעת הסביבה

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד, בעל ה"קובץ שיעורים", ביקר בארצות הברית בתקופה בה היה מצוי רק חלב עכו"ם. באותה עת נמצאו מספר רבנים גדולים שהקלו בדבר, וטענו שכיוון שבזמננו אין חולבים בהמות טמאות, ניתן לשתות חלב עכו"ם ללא חשש. אבל רבי אלחנן החמיר על עצמו, ונמנע מלשתות חלב בכל עת שהותו באמריקה.

ביומו הראשון בארצות הברית, הגיע אליו בעל בית המלון, וכיבדו בכוס קפה עם חלב. רבי אלחנן סרב ליטול את כוס הקפה, באמרו כי הוא אינו שותה חלב עכו"ם. כך נאלץ בעל בית המלון להביא לו כוס תה.

ביום השני הגיע בעל בית המלון שנית, והציע לרבי אלחנן כוס קפה עם חלב. רבי אלחנן דחה את הכוס, ואמר לבעל המלון בתמיהה: "מדוע אתה מגיש לי קפה עם חלב, הרי כבר ציינתי בפניך כי איני שותה חלב עכו"ם?".

"מה, הרב עוד לא התרגל?", התפלל בעל המלון, "חשבתי שרק ביום הראשון הרב יקפיד על כך, אבל לאחר מכן הוא כבר יתאזרח במקום, וינהג כמנהג המדינה... כולם נוהגים כך, אין מה לעשות. בדרך כלל לוקח יום-יומיים להשלים עם המציאות ולהבין שזה מה שיש, כולם שותים חלב עכו"ם, לכן הבאתי לרב קפה בחלב!". בדומה לכך, עשו היה בטוח כי יעקב אבינו יתאזרח בחרן, וייהפך לתושב מן המניין, הנוהג במנהג המדינה, ומרמה את הבריות. אולם יעקב אבינו הגן על עצמו בהגנה מיוחדת, כאשר בז ללבן וסביבתו והתייחס אליהם כ"שור וחמור צאן ועבד ושפחה". על ידי כך לא נדבק ממידותיהם הרעות ומעשיהם השליליים.

עם ישראל אינו הולך אחר 'רוב העולם'!

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל היה אהוב ורצוי בעיני המושלים הגויים, שהכירו והעריכו את החכמה הגדולה והנפלאה בה ניחן. באחת הפעמים שאל המושל את רבי יהונתן: "הרי בתורתכם כתוב שעליכם ללכת אחר הרוב, שנאמר: 'אחרי רבים להטות' (שמות כג, ב). מאחר שרוב באי העולם אינם יהודים, עליכם להיות כמונו, ולהתבטל לרב!".

רבי יהונתן בפקחותו הגדולה לא השיב מיד, אלא אמר למושל כי עליו לחשוב מעט בטרם יענה על שאלה כה סבוכה. בינתיים יצא רבי יהונתן מארמון המושל והחל לצעוק בהתפעלות: "הביטו וראו, הנה המושל רוכב על סוס בשמיים!".

רבי יונתן פנה לאחד הכמרים שעמד בסמוך, ואמר לו בפליאה: "וכי אינך רואה את המושל הרוכב על סוס בשמיים?".

הכומר, שהתבייש להודות כי רבם של היהודים רואה דברים שהוא אינו רואה, הצטרף לרבי יהונתן וקרא: "כן, בוודאי שאני רואה, הנה המושל רוכב על סוס בשמיים!".

לאחר כמה רגעים עבר שם כומר נוסף. כשראה את עמיתו מצביע למעלה ומתפעל מהמחזה המופלא, לא היה נאה לו להודות כי אינו רואה דבר, ואף הוא הצטרף אליהם והביט השמימה בהשתאות. עד מהרה התאספו במקום עוד ועוד אנשים, כולם נפעמים והמומים מהמחזה המופלא. כעבור מספר דקות עמדו ברחובה של עיר מאות אנשים שהביטו לשמיים וזעקו בקול גדול: "יחי אדוננו המושל!".

בני וביני חמק רבי יהונתן מהמקום, חזר לארמון ואמר למושל: "אדוני המושל, יש לי תשובה לשאלתך. ברצוני שתצא כעת למרפסת, ותאמר לי אם רואה אתה את עצמך רוכב על סוס בשמיים..."

ניגש המושל למרפסת, והשיב לרבי יהונתן בנחרצות: "בוודאי שלא!".

המשיך רבי יהונתן ואמר: "שמע אדוני המושל את כל המוני האנשים המתגודדים ומכריזים: 'יחי אדוננו המושל הרוכב על סוס בשמיים!' מדוע אינך מתבטל והולך אחר הרוב?".

"איזה מין רוב זה?!", השיב המושל בתמיהה, "רוב של אנשים טיפשים ושקרנים, הממציאים דברים שאינם קיימים במציאות, כיצד אלך אחריהם?".

"זו התשובה!", קרא רבי יהונתן, "אנו בני דת האמת, מדוע נתבטל אחר רוב העולם המורכב מההיפך המוחלט?".

"ונתן לנו תורת אמת", משה אמת ותורתו אמת. כל אות וכל תג בתורתנו הקדושה מדויקים ומדוקדקים. רבותינו התנאים והאמוראים, ואחריהם רבותינו הראשונים והאחרונים, הקשו קושיות ותרצו תירוצים, כדי לרדת לחקר האמת, ולגלות את כוונתו ורצונו האמתי של הבורא יתברך בתורתנו הקדושה.

אדם הדבוק במידת האמת, כדוגמת יעקב אבינו, יצליח לעמוד ולנצח, ולא ייבוש מפני המלעיגים עליו, אלא ימשיך באמת תורתנו הקדושה!

"וַיֵּצֵאוּ אֹתָם לְאֵמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנֵי לְעִשְׂו" (בראשית ל"ב, ה')

המלה "לאמור" נראית, לכאורה, כמיותרת, שהרי מיד הוא אומר: "כה תאמרון לאדני".

ה'אור החיים' הקדוש עמד על שאלה זו, וכתב וזה לשונו: "ואולי שיכוון לומר, שיאמרו אליו שהוא ציווה לומר אליו בסדר הזה. שזולת זה יחשוב כי השלוחים - הם האומרים בנוסח זה, בחשבם כי הוא הבכור בבכורתו, ומן המוסר לדבר כן, ולא יצאו הדברים מפי יעקב. לזה ציווה אליהם שיאמרו כי הוא אמר כדברים האלה, וקראו אדון עליו, שבזה יסיר קנאה ושנאה".

מכאן אנו למדים, עד כמה מוכן היה יעקב אבינו להתרפס בפניו של אותו רשע, ובלבד שיסיר מלבו את הקנאה ואת השנאה, ויתרבה השלום. כדי למנוע ספק ספקא של פרשנות מוטעית מצד עשו, שמא תארי הכבוד ניתנו מפי השליחים ועל דעת עצמם - יעקב מדגיש בפניהם לומר לעשיו שהוא זה שהעניק לו אותם. בכך

סיפר לי יהודי נאמן, איש עסקים נכבד מארצות הברית, שיש לו בביתו 'שעון מעורר' [וועק זייגער], אשר 'נתקע' בשעה 6:13 בבוקר. וכל הניסיונות לשנות את שעת היקיצה לא צלחו, גם כשניסה להפסיק את פעילות המפסק המעורר לא עלתה בידו - השעון התעקש לצלצל מידי יום ביומו באותה השעה בעקביות: שש ושלוש עשרה דקות בבוקר!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על אמונה תמימה ויהודים של פעם

"קטנתי מפל הקסדים" (בראשית ל"ב, י"א)

יהודים של פעם!

באחת משיחותיו פרש מרן רבינו החפץ חיים זצוק"ל, את נוסח ברכת המזון: "כי הוא קל זן ומפרנס לכל" - על פי מעשה נאה: פעם נקלע אורח לעיר הגדולה והוא רעב וצמא מאד. בבית הכנסת המקומי שלחוהו המתפללים לקבל סעודה דשנה בבית 'הכנסת אורחים' המקומי, שם מגישים כל העת אוכל ומשקה בשפע לכל דכפין, חנים אין כסף.

כשבידר את הכתובת המדויקת של המקום, הדריכוהו המקומיים בטוב לבם כיצד להגיע לאותו בית. בהגיע האורח אל הכתובת טעה, ודפק בטעות על דלת השכן ממול, בעל 'טחנת קמח', אדם שהיה רע מעללים.

כשפתח בעל הבית את הדלת שאל האורח הזר למבוקשו, והלה ענה ששמע שמחלקים כאן ארוחות חמות ומזינות... אמר לו בעל הבית: "אכן מחלקים כאן אוכל בשפע, אבל בשביל כך צריך קצת לעבוד! עמוד נא כאן על הריחיים, תטחן את החיטים מספר שעות, ולאחר מכן תסעד את לבך".

בלית ברירה ניגש האורח למלאכה הקשה והמפרכת, ולאחר כמה

הגאון רבי אהרן קצנלבוגן זצ"ל, קיבל פעם 'נתינה' חשובה ביותר, מאת גביר נכבד בחוץ לארץ, בשביל ה'חלוקה' עבור תלמידים חכמים חשובים עניי ירושלים. באותה תקופה שרר בירושלים רעב גדול, וכל פרוטה הייתה חשובה מאד, כדי לסייע מעט בגודל הדחק.

סדר ה'חלוקה' באותה עת היה על פי קבלות עם שמות המקבלים, כשכל 'מקבל' נצרך לחתום את שמו על הקבלה, ולאשר בזאת שאכן הגיע הכסף לידו, כדי להראות אחר כך לנדיבים מה נעשה בכספם, וכמה קיבלה כל משפחה, לפי מספר הנפשות וכו'.

כאשר הגיע רבי אהרן זצ"ל אל ביתו של הגאון הצדיק רבי שמואל תפילינסקי זצ"ל, להעניק לו את התמיכה ההגונה, לא הסכים אותו צדיק בשום אופן לחתום על הקבלה כנדרש. וטעמו ונימוקו עמו, מאחר שהדפיסו בתחתית שטר הקבלה, שהמקבלים מודים לגביר הנכבד על הנתינה היפה, ומבקשים שגם להבא לא ישכחם וימשיך לתמוך בהם. על כך לא הסכים הצדיק רבי שמואל לחתום: "זה שקר!", אמר, "אין אני מבקש ממנו כלום! אינני תולה בטחוני באותו גביר בשר ודם שלא ישכחני; אני מבקש את פרנסתי אך ורק מהשם יתברך בלבד! במקרה זה - אותו גביר הוא השליח להעביר אלי את ברכת השם, אבל אינני מסכים בשום ואופן להשליך יחבי עליו שלא ישכחני!".

ניסו הגבאים להפציר בו שלא יאבד את תמיכתו, והרי שורה זו מודפסת בכל פנקסי הקבלות בשווה וכו', ואין היא בקשה אישית ממנו - אך הוא לא הסכים בשום אופן לחתום, והצהיר ברורות שאם זה מעכב בדיעבד שלא יקבל את התמיכה בלא חתימתו, עדיף לו לוותר על התמיכה...

אולם רבי אהרן ברגישותו, הכיר היטב את גודל הדחק שבבית הצדיק, וברוב טובו וחסדו לא רצה להשאיר את המשפחה החשובה בלא התמיכה, ולכן הנפיק עבורו קבלה מיוחדת בהשמטת שורה זו. לא היה אכפת לו לרבי שמואל הצדיק להפסיד את הכל, ולהישאר ברעב ובמצוק... על האמונה לא היה יכול לוותר, את האמונה אין מוכרים בכסף!

אבי מורי שליט"א מספר, שהיה נוכח בעת מעמד הנחת אבן הפינה לישיבת פוניבז', בו השתתף מרן ה'חזון איש' זצ"ל. הרב מפוניבז' היה שרוי בהתרגשות עצומה ונוראה. בעת יציקת היסודות, הרגע שסימל את כל מאמציו הכבירים שהתחשלו לידי מעשה, הוזיל הרב דמעות חמות שנטפו על לחייו, על זקנו, ונשרו אל קערת המלט...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כדי להקים בית ממנו יצמח 'חפץ חיים', ידעה האם שעליה לשפוך
תפילה ותחנונים יום יום. רק על ידי התפילות זוכים לבנות בית ראוי
לשם ולתפארת.

מרן הרב מפוניבז' - האיש אשר בנה בית

האיש אשר בנה בית בכל המובנים בדור האחרון, היה מרן הרב
מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל.

הרב זצ"ל, בבואו לבנות בית, קומם את התורה הקדושה מעפר
והקים שם ושארית לעולם התורה שנחרב בשואה. הרב ידע מהו
"ויבן לו בית", וייסד את כל ממלכת התורה של פוניבז' לבדו, בעשר
אצבעותיו, בהתלהבות דקדושה ובכוחות כבירים.

אבי מורי שליט"א מספר, שהיה נוכח בעת מעמד הנחת אבן הפינה
לישיבת פוניבז', בו השתתף מרן ה'חזון איש' זצ"ל. הרב מפוניבז'
היה שרוי בהתרגשות עצומה ונוראה. הוא הרי איבד את כל
משפחתו, ישיבתו ובני קהילתו בשואה, ובכוחות שמימיים התגבר
כארי וכשחל להתחיל מאפס, ולקומם מעפר את תורתנו הקדושה.
בעת יציקת היסודות, הרגע שסימל את כל מאמציו הכבירים
שהתחשלו לידי מעשה, הוזיל הרב דמעות חמות שנטפו על לחייו,
על זקנו, ונשרו אל קערת המלט.

התורה מספרת, שיעקב אבינו הקים מצבה בבית א-ל "ויסך עליה
נסך" (לה, יד). שמעתי מהגאון רבי שמואל גפן שליט"א, מגדולי
תלמידי-החכמים בירושלים, בשם הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל,
שהביא את דברי המדרש רבה על כך (פרשה עח אות טז): "רבי
פנחס בשם רבי אבא אמר, כל אותן השנים שעשה יעקב אבינו בבית
אל - לא נמנע מלנסך. אמר רבי חנן, כל מי שהוא יודע כמה ניסוכים
ניסך יעקב אבינו בבית אל, יודע לחשב את מי טבריה".

רבו הפירושים מהם אותם הנסכים שניסך יעקב אבינו, אך רבי שלום
בדרשתו הביא את פירושו של רבינו יונה בספרו "שערי העבודה"
(אות יא), ופירוש זה נוקב ויורד עד לתהום. כך כותב רבינו יונה:
"המתפלל בדמעה תפילתו נשמעת, שהרי שערי דמעה לא ננעלו,
והדמעה היא כנגד ניסוך המים שהיו מנסכים על גבי המזבח".

כאן מביא רבינו יונה, קצת בשינוי, את לשון המדרש שהבאנו, ומוסיף
לבאר: "כשם שאין חשבון למי טבריה, כך אין לניסוך ההוא חשבון;
ואלו הן הדמעות שהיה שופך בשעה שהיה מתפלל בבית אל. ואין
מי שיודע מספר הדמעות, חוץ מן הבורא ברוך הוא שהיה סופרן,
שנאמר 'נאדי ספרת אתה', ואמרו זכרונם לברכה, 'מלמד שהבורא
ברוך-הוא סופרן ומניחן בבתי גנזיו', וגם הוא יודע לספור מי טבריה".
והדברים נוראים ומרעישים!

התפילות שהתפלל יעקב אבינו, הדמעות שהזיל - הן הניסוך שסך
יעקב אבינו על המצבה שהקים, וכפי דברי המדרש אין לדמעות
הללו מספר כלל, ורק הקדוש ברוך הוא שיכול לספור את מי טבריה
- יכול לספור את הדמעות!

יעקב אבינו היה בדרכו לבנות את כלל ישראל, והוא ידע שרק על
ידי שיתעצם לבלי שיעור בתפילה ובתחנונים וישפוך דמעות לרוב -
יוכל לבנות את בית ישראל.

כעין זה מסופר, שפעם מצא חתן אחותו של מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל
בבית חמותו ספר תהילים ישן ובלוי, שהיה שייך לסבתא הגדולה,
אם ה'חפץ חיים'. הוא הביא את הסידור לדודו, וכשקיבל אותו
ה'חפץ חיים' נטלו בהתרגשות ונשק לו בחיבה. תוך כדי בכי אמר
לנוכחים: "אם רק הייתם יודעים כמה דמעות שפכה אמי זכרונה
לברכה בספר תהילים זה. יום-יום עם בוקר היתה שופכת שיח
ומתפללת לה' שבנה יגדל ליהודי טוב וישר".

פתח ה'חזון איש' ואמר: "אני יכול לומר רק דבר אחד: כשעושים הנחת אבן הפינה מיט אַגרויִס'ע קידוש, עם כוס של יין, 'לחיים' ומיני מזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות - זה וודאי מצליח!"

הרצון הכביר לבנות את בית ה', ולקומם את חורבות העם היהודי, מצאו גדולי הדור את הכוח לייסד את כל עולם התורה כפי שהוא היום.

עוד סיפור נפלא סיפר ראש הישיבה רבי שמואל זצ"ל, שבימי ראשית הישיבה מנתה הישיבה כארבעים בחורים, ובא היום והרב קיבל לישיבה כעשרים בחורים נוספים. המנהלת של המטבח פנתה לרב, ואמרה לו שהסירים שברשותה כבר לא מתאימים בגודלם לכמות הבחורים, והיא זקוקה לסירים גדולים יותר. הבטיח לה הרב שיטפל בעניין, ואכן לאחר כמה ימים הגיע לישיבה משלוח של סירים.

כשראתה המנהלת את הסירים החדשים, נדהמה לחלוטין. הסירים היו ענקיים, גדולים דיים כדי לבשל עבור כמה מאות בחורים... היא הלכה שוב אל הרב, ותמחה באוזניו: "מה יש לי לעשות עם סירים כה גדולים?", השיב לה הרב: "אני כבר כעת רואה חמש מאות בחורים מול עיני!"...

הגאון רבי **עזריאל ראזנבוים** שליט"א, ר"מ בישיבת גייטסהד, סיפר שהתלווה פעם להגה"צ רבי **אריה לייב פרידמן** זצ"ל, משרידי חניכי נובהרדוק ומגדולי בעלי המוסר בדור האחרון, כשהלך לבקר בבית הגאון רבי **בצלאל ראקוב** זצ"ל, גאב"ד גייטסהד.

במהלך הביקור סיפר רבי לייב, שבשנות המלחמה, כאשר הגיע לארץ ישראל, זכה להשתתף במעמד הנחת אבן הפינה של ישיבת פוניבז' במרומי גבעת הישיבה, עליו סיפרנו. לאחר המעמד, כאשר פנו כולם לדדת מהגבעה, נשאר הוא לבדו על ההר עם הרב מפוניבז'. שאלו הרב: "רבי לייב, וואס הערט איהר (מה אתם שומעים)?" בעוד רבי לייב תמה לכוונתו, המשיך הרב בהתרגשות: "איך הָעָר שוין ווי מָעַן לְעָרֶיךָ תוֹרָה (אני שומע כבר את קול לימוד התורה)!"... זהו "והטיבות עם לבבך", זהו "ויבן לו בית", וזהו "ובנא ליה בי מדרשא"...

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

בהמשך הארוע, ביקשו מה'חזון איש' לשאת דברים לרגל המעמד. פתח ה'חזון איש' ואמר: "אני יכול לומר רק דבר אחד: כשעושים הנחת אבן הפינה מיט אַגרויִס'ע קידוש, עם כוס של יין, 'לחיים' ומיני מזונות, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. אבל כשעושים הנחת אבן הפינה עם כוס של דמעות - זה וודאי מצליח!".

וכמו הדמעות ששפך יעקב אבינו שבנה את כלל ישראל, באו דמעותיו של הרב מפוניבז' זצ"ל ופעלו במרומים. הוא שבנה את בית ה' אך ורק לכבודו יתברך, אכן זכה וראה את ממלכתו קמה וניצבת לתלפיות, בית אולפנא לחכמים שהפך לסלע יציב ביסודות העם היהודי.

'אני כבר רואה חמש מאות בחורים מול עיני!'

מֶרֶן הַגָּאוֹן רבי **שמואל רוזנבסקי** זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', סיפר שבתחילה כשבנו את בניין הישיבה, היו בית המדרש וחדר האוכל בקומה התחתונה - היכן שחדר האוכל נמצא גם כיום. ביום בו התחילו את בניית הקומה השניה עבור בית המדרש, היו אמורות להגיע כמה משאיות עם הברזלים, הבלוקים, הקורות וכל השאר, לצורך הכנת התשתיות והעמודים.

אחרי תפילת שחרית, הלכו הבחורים לאכול ארוחת בוקר, אך הרב זצ"ל נעמד בחוץ והמתין לחומרים שיגיעו. כידוע היתה הנהגתו של הרב תמיד בנכבדות ובהדר, כשכולו אומר כבוד כראוי לתלמיד חכם. כשהגיעה המשאית עם הברזלים, לא יכול היה הרב להתאפק, ובמקום להמתין לפועלים שיחלו להוריד את חומרי הבניה - התחיל לשאת בכוחות עצמו את הברזלים מן המשאית, תפס בעצמו ברזל אחרי ברזל והורידם מתא המטען. כשאינו חס על חליפתו הנקיה שהתלכלכה וניזוקה מהחלודה שלהם.

אחד הפועלים השתומם למראה שנגלה מול עיניו, ורץ במהירות לתוך חדר האוכל, לקרוא לבחורים שיבואו למנוע מהרב להתבזות כך. הבחורים רצו החוצה, וכששאלו את הרב - "מדוע הראש ישיבה סוחב ברזלים כאחרון הפועלים?!" - הביט בהם הרב בתמיהה. "ברזלים הם אלו?", קרא ברגש, "זה ש"ס, זה רמב"ם! זה ראשונים ואחרונים! הם אלו הברזלים שישמשו כיסודות בית המדרש לשנים רבות. זה לא ברזלים זה תורה!"...

[ולא שהיה באותם זמנים קל ופשוט. אני ראיתי בדירתו של הרב מפוניבז' זצ"ל מכתב שכתב לו **האדמו"ר בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ זצ"ל**, בו הוא מבקש שימכור לו ששים שקים של מלט!... בני החסידות עמדו אז לסיים סוף את הקמת הבניין של החסידות, במרכז הקריה המתחדשת, אך היה חסר להם שקי מלט, ולא הצליחו להשיגם מהספקים, עקב החובות העצומים.

"ייתב נא עמנו, וימכור לנו שקי מלט, ולכשירחב נשלם לכבודו..." כך כתב האדמו"ר זצ"ל לרב.

בני התקופה התמודדו עם עניות כה מחפירה, עד שכדי להשיג שקי מלט נזקקו לעזרת הרב מפוניבז' זצ"ל; ודווקא כך בנו תורה. מתוך

**באותן שעות קריטיות שהו הורי ליד ביתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל.
 דלת חדרו של ה"חזון איש" הייתה סגורה. אחותו, הרבנית קנייבסקי ע"ה,
 רעיית מרן הסטייפלר, יצאה אל הורי ואמרה להם: "ה'חזון איש' ביקש
 שאם תגיעו לכאן, אמסור לכם בשמו שלא תלכו, אלא תמתינו עד שיפתח
 את דלת חדרו!". הורי יצאו לחצר וחיכו, ולפתע הגיע לאזניהם קול פיצוץ
 אדיר. היו אלו הדי הפצצה שנפלה בתחנה המרכזית...**

הגה"צ רבי אריה שכטר זצק"ל על כה התפילה

"וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלֵוִי... אִישׁ חֲרָבִי" (בראשית ל"ד, כ"ה)

יעקב אבינו אמר ליוסף: "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" (בראשית מח, כב). ולכאורה קשה, שהרי יעקב לא היה זה שכבש את שכם, אלא בניו שמעון ולוי. ואם כן כיצד טען יעקב ששכם שייכת לו, שהוא זה שכבש אותה, וביכולתו לתתה למי שהוא יחליט?

התשובה לכך היא, ששמעון ולוי אמנם היו גיבורים, אבל בדרך הטבע לא הייתה כל אפשרות ששמעון ולוי יצליחו לחסל את כל אנשי שכם. אך כאשר ראה יעקב כי בניו הכניסו את עצמם לסכנה גדולה, הוא נעמד לפני הקב"ה בתפילה ובבקשה, ובזכות זאת עלה בידי שמעון ולוי לכלות את אנשי שכם. וזהו שמבאר תרגום אונקלוס על הפסוק: "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" - "בצללותי ובבעותי", כלומר בתפילתי ובבקשתי. וכיון שכל הניצחון לא הושג בדרך הטבע, אלא אך ורק בזכות תפילותיו ובקשותיו של יעקב, הוא היה רשאי לתת את שכם ליוסף.

ברשות יעקב היה נשק יעיל הרבה יותר מקשת ומחרב, יעקב ניחן בכוח התפילה. הנשק הזה סייע לעם ישראל לאורך כל ההיסטוריה והגן עלינו במצבים הכי קשים. עד דורנו אנו זוכים לראות ישועות על טבעיות בזכות כוח התפילה, כפי שראינו במלחמת ששת הימים, כיצד כל עם ישראל עמד בתפילה, וכל מי שהיה לו מוח בקדקודו, הבין שכל הניצחון הבלתי צפוי לא בא בדרך הטבע, אלא אך ורק בזכות התפילות שבקעו מעומק לבם של בית ישראל.

תשע עשרה שנה קודם לכן, במלחמת תש"ח, השתוללו המצרים עם מטוסי קרב ועמדו להפיל פצצות על תחנת החשמל רוטנברג. הם החטיאו את המטרה, והפצצות נפלו בקרבת מקום, בתחנה המרכזית של תל אביב.

היה זה בשעות אחר הצהריים המאוחרות, בזמן שבדרך כלל התחנה הומה מאנשים השבים מעבודתם. אולם הקב"ה הקדים רפואה למכה: התחנה הייתה בנויה בשני מפלסים. המפלס התחתון המקורה שימש להולכי הרגל, והמפלס העליון והפתוח

שימש לרציפי האוטובוסים. כדי להגיע לרציפי האוטובוסים היה צורך לעלות במדרגות, שהובילו מהפלס התחתון למפלס העליון, אולם במהלך ההפצצה ארע נס גדול ומפלס הרציפים היה ריק באופן יחסי. מה גם שהפצצה נחתה ברציף האוטובוס של בני ברק, שכמעט לא היו בו אנשים. אמנם נהרגו מהפצצה כארבעים איש, אבל נמנעו אסון כבד בו יכלו להיהרג מאות רבות.

באותן שעות קריטיות שהו הורי ליד ביתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל. הם הגיעו מביתם שבתל אביב כדי להתייעץ עמו בעניין מסויים. דלת חדרו של ה"חזון איש" הייתה סגורה. אחותו, הרבנית קנייבסקי ע"ה, רעיית מרן הסטייפלר, יצאה אל הורי ואמרה להם: "ה'חזון איש' ביקש שאם תגיעו לכאן, אמסור לכם בשמו שלא תלכו, אלא תמתינו עד שיפתח את דלת חדרו!".

הורי יצאו לחצר וחיכו בסמוך למרפסת הבית, שדלתה הייתה פתוחה. מבעד לפתח הם הבחינו בגדול הדור המסתובב בחדרו הלון ושוב. מקלו על כתפיו, פניו בוערות באש קודש ופיו ממלמל בדבקות נוראה. זמן מה חלף ולפתע הגיע לאזני הורי קול פיצוץ אדיר. היו אלו הדי ההפצצה שנפלה בתחנה המרכזית. באותם ימים

עם הישמע הפיצוץ פתח ה"חזון איש" את דלת חדרו, וקיבל את הורי ההמומים והנרגשים. הם הבינו כי ה"חזון איש" ידע ברוח קדשו, שפצצה עתידה ליפול במקום כל כך הומה ומרכזי, ועל כן הוא התהלך אנה ואנה והתפלל לקב"ה בכל לבו בתחינה ובבקשה, כדי להפך את עצת אויביו. כך הוא מנע הרג של מאות אנשים. זו הייתה גם הסיבה שה"חזון איש" אמר לאחותו להורות להורי שימתינו לו, כדי שלא ישהו באותו זמן במקום הסכנה. אם הם היו חוזרים לתל אביב באותו זמן, אין לדעת מה היה קורה להם ברציף האוטובוס המגיע מבני ברק, שבשטחו נפלה הפצצה. גם בדורינו, כשאנו מוקפים באויבים רבים ואכזריים, המנסים לחסל אותנו בכל דרך אפשרית, עלינו לדעת שבדרך הטבע אין לנו כל סיכוי להינצל, אילולי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך" (דברים כג, טו). אך כל זאת מתקיים בתנאי שאנו נקיים במעשינו ובהתנהגותנו כחתימת הכתוב: "ולא יראה בך ערוות דבר ושב מאחריך" (שם).

תפילתו ובקשתו של האדמו"ר, כפי שאמר יעקב אבינו: "בצללותי ובבעותי".

גואלו מיד חזק ממנו

הקב"ה מציל את עם ישראל לאורך ההיסטוריה כולה. הנאצים רצו להכחיד את צורת היהודי, וביקשו ששם ה' לא ייזכר עוד. ששה מיליון יהודים הי"ד נכחדו באכזריות נוראה. לאחר השואה, עולם התורה היה דליל ביותר. לדוגמא, כשלמדתי בישיבת ויז'ניץ בתל אביב בשנים תש"ח עד תש"י, למדו בישיבה כעשרים וחמישה בחורים. ומה קורה בישיבות ויז'ניץ היום? אלפי בחורי ישיבה שוקדים על התורה ועל העבודה.

כמה שנים לאחר מכן, בשנת תשט"ז, כשלמדתי בישיבת 'מיר' בירושלים, היו בה כשמונים בחורים ואברכים. האם יש צורך לספר לכם מה קורה שם היום?! למעלה מארבעת אלפים בחורי ישיבה ואברכי כולל לומדים שם יום יום. צאו וראו כמה רבבות אלפי תלמידים גודשים את מוסדות התורה בימינו!

בשנת תשכ"ב, כשהגעתי לציריך שבשווייץ, התארחתי בבית רבי משה חיים שמרלר זצ"ל, שהיה מרבני העיר והתגורר מול בית הכנסת. למרות המרחק הקצר נמנענו מללכת לבית הכנסת חבשי שטריימלים, וזאת כדי שלא לעורר את חמתם של הגויים. ואילו כיום בחסדי ה' - יש בשווייץ מאות חסידים עטורי שטריימלים, שצועדים ברחובות מדי שבת ללא מורא.

לפני השואה ניסה השטן להחדיר את השכלת הגויים ומנהגיהם בקרב עם ישראל, להכניס לימודי חול בחדרים ובישיבות במדינות אירופה. אולם ה"חפץ חיים" ראה את הסכנה הגדולה הטמונה בגזרה הנוראה, ופעל לבטלה בכל דרך. הוא נפגש עם נשיא פולין ודיבר על לבו. באותו זמן היה ה"חפץ חיים" זקן מופלג. הוא דיבר בדמעות ובבכי. שפתו הייתה שפת האדיש, ולפיכך ביקשו להביא אדם שיתרגם את דבריו מאדיש לפולנית, אך ראש הממשלה הפולני

עדיין לא נבנו בתים רבים בשטח שבין בני ברק לתל אביב, והרעש וההדף נשמעו והורגשו היטב.

עם הישמע הפיצוץ פתח ה"חזון איש" את דלת חדרו, וקיבל את הורי ההמומים והנרגשים. הם הבינו כי ה"חזון איש" ידע ברוח קדשו, שפצצה עתידה ליפול במקום כל כך הומה ומרכזי, ועל כן הוא התהלך אנה ואנה והתפלל לקב"ה בכל לבו בתחינה ובבקשה, כדי להפך את עצת אויביו. כך הוא מנע הרג של מאות אנשים.

זו הייתה גם הסיבה שה"חזון איש" אמר לאחותו להורות להורי שימתינו לו, כדי שלא ישהו באותו זמן במקום הסכנה. אם הם היו חוזרים לתל אביב באותו זמן, אין לדעת מה היה קורה להם ברציף האוטובוס המגיע מבני ברק, שבשטחו נפלה הפצצה.

גם בדורינו, כשאנו מוקפים באויבים רבים ואכזריים, המנסים לחסל אותנו בכל דרך אפשרית, עלינו לדעת שבדרך הטבע אין לנו כל סיכוי להינצל, אילולי ה' אלוקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך" (דברים כג, טו). אך כל זאת מתקיים בתנאי שאנו נקיים במעשינו ובהתנהגותנו כחתימת הכתוב: "ולא יראה בך ערוות דבר ושב מאחריך" (שם).

זלזול בהשתדלות גובל בחוסר אחריות

בשנת תשי"ז התנהלה מלחמת קדש בין ישראל למצרים. במערכה זו אירעו ניסים גדולים ועצומים, ובסופה נכבש חצי האי סיני בידי ישראל. בתו של הרמטכ"ל משה דיין, שהייתה סופרת ועיתונאית, כתבה ספר על מלחמה זו. בספרה היא מתארת את חוסר האחריות המשווע בו נהגו ראשי הצבא.

החיילים נכנסו למדבר סיני עם משאיות של חברת "תנובה", ונסעו על גבי דיונות חול גבוהות. אנשים בעלי אחריות היו אמורים לקחת בחשבון את הסכנה שהמשאיות יתבוססו בחול, ולכרוך על גלגליהן שרשראות של ברזל מיוחדות, שנועדו לנסיעה בתנאי שטח קשים. אך ראשי הצבא זלזלו ושלחו את המשאיות כמות שהן, ללא כל אמצעי שיאפשר להן לעבור את החולות בשלום. בנוסף לכך, אירעו במלחמה מחדלים רבים, שנבעו מחוסר אחריות ומחוסר תקשורת מתאימה, ועלו לנו בקרבנות רבים. הייתה זו תוצאה של האמון המופרז ב"כוחי ועוצם ידי".

איך בכל אופן הצליחו בסופו של דבר להתגבר על המצרים, חרף ההתארגנות הכושלת? היה זה בזכות תפילתו של האדמו"ר מבעלזא זצ"ל. באותה תקופה גופו היה תשוש, והוא כמעט ולא היה מסוגל ללכת בכוחות עצמו. כשנוקק לעבור מחדר לחדר בביתו או להגיע לבית המדרש, נאלצו המשמשים לשאתו על גבי כסא.

והנה לפתע ביקש האדמו"ר לעמוד על רגליו. וכך הוא עמד במשך עשרים וארבע שעות תמימות, כששפתיו לוחשות תפילה נרגשת. החסידים לא הבינו את המתרחש לנגד עיניהם, ובהו באדמו"ר בהשתוממות, מבלי לדעת מהיכן אזור את הכוחות המופלאים הללו בגילו המופלג, כשגופו חלוש ורפה.

בחלוף עשרים וארבע שעות התיישב האדמו"ר במקומו, ובו ברגע נודע כי הקרב הוכרע לטובת עם ישראל. אין ספק כי היה זה בזכות

שלושה מתלמידי רבינו: רבי עקיבא גוטליב, רבי גרשון קויפמן ורבי יעקב וייסנטאוסקי - החליטו לעשות ככל שביכולתם למצוא את הכתבים. הם ביררו היכן שכן בור גניזת ה"שמות" לשם פונתה הגניזה. כשהגיעו לשם התברר שהבור עמוק מאד, בעומק עשרות מטרים במעבה האדמה, אך בזכרם את צערו של רבינו - החליטו להשתלשל למרות הקושי העצום, ולהתחיל לחפש...

הכרת הטוב של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

"קִטְנֵי מִפְּלֵי הַחֲסִידִים" (בראשית ל"ב, י"א)

סיפור מופלא, שמראה איך נראה היה שיעבוד מוחלט של הכרת הטוב של רבינו: כמה פעמים כאשר נזקק רבינו לרופא שיניים, הגיע למרפאתו של רופא שיניים המומחה, ד"ר רבי דוד וייס בשכונת בית וגן בירושלים. רבי דוד שש ושמח על הזכות שנפלה בחלקו, לטפל באחד המיוחד מגדולי הדור, והיה לוקח ממנו מחיר אפסי לכל טיפול, רק כדי שרבינו ירגיש שהוא משלם ולא מקבל טיפולים בחינם.

פעם, כשתוך כדי הטיפול התברר שרבינו זקוק לטיפול מורכב וממושך, שח זאת רבי דוד לרבינו. הגיב רבינו ואמר: "הלא אינך נוטל כסף כפי שמגיע לך, ואיך אוכל לנצל אותך ולעשות אצלך את הטיפול במחירים כאלו?". ענה לו רבי דוד שיש לו עסקה להציע: היות והוא מבין שזמנו של רבינו שווה אצלו יותר מכסף, לכן הוא מציע שרבינו יקדיש מזמנו ללמוד איתו בחברותא, וזה יהיה התשלום לטיפולים...

רבינו הסכים. וכך מאותו שבוע היה רבי דוד מגיע מידי שבוע ביום שישי בצהריים עם שני בניו הקטנים, ורבינו הקדיש להם שעה ללימוד, כאשר האב לומד והבנים מקשיבים. במשך זמן הפסיק רבי דוד להגיע בעצמו, ומי שהמשיך את הלימוד עם רבינו, היה בנו, ילד בן... שמונה שנים!

רבינו קיים את הבטחתו ולמד איתו בחברותא, עד כי נקשרה ביניהם חיבה עצומה ונפשו נקשרה בנפשו. מידי שבוע כשהיה הילד מגיע, היה רבינו מתעניין אצלו מה שלמד בכל ימות השבוע, והיה חוזר איתו כל מה שלמד. הוא היה פותח לו גמרות מקבילות במסכתות אחרות, להשלים את היקף הסוגיא, והוסיף לו נקודות מגדולי הראשונים והאחרונים בסוגיות. פעמים רבות כאשר עלתה איזו סברה ביקשו רבינו: "תחשוב כל השבת, ותתקשר אלי במוצאי שבת לומר לי מה חשבת!". הוא העניק לו את ההגשה שהתפתחה ביניהם חברותא וידידות כשווה בין שווים. בכל שבוע כשהגיע - זכר בדיוק היכן הפסיקו בשבוע שעבר.

שואלים שהיו נכנסים לביתו לשאול בכל מקצועות התורה, הבינו שרבינו באמצע הלימוד עם החברותא שלו, ואם ברצונם יכולים לשאול בנוכחותו ולא להוציאו. אפילו כשנכנסו תלמידי חכמים וגדולי תורה, או נדבנים של הישיבה - השאירו לידו והציגו בפניהם: "הוא ה'חברותא' שלי"... כך, קרוב לחמש עשרה שנה משנות החיידר, שנות הישיבה קטנה והישיבה גדולה. לא זו בלבד שלמד איתו - הוא שמר איתו על קשר אישי, וכינה אותו: "החברותא שלי". בסעודת בר המצוה שלו ישב מתחילה ועד הסוף, ודיבר זמן ממושך - כחצי שעה. הוא דאג שילמד עם חברותא נוספת - אברך ממצויני הישיבה - רבי דב זמל, והיה מתעניין אצל האברך כל הזמן לשמוע איך הוא לומד ומתקדם. פעם, כשלמד הילד דברי רש"י בתחילת בבא קמא ד"ה הראשון של המסכת: "ארבעה אבות נזיקין - אבות קרי להנך דכתיבן בקרא בדיא", הקשה הילד מה תוספת המילה 'בהדיא', הלא כל דבר שנאמר בפסוק נאמר בהדיא. רבינו שמע את השאלה, ואמר שלמד את המסכת פעמים רבות בעיון, ולא שם לב לשאלה פשוטה זו, לבסוף אמר את השיעור פתיחה בישיבה על הערה זו. פעם, כששהה במונסי בבית ביתו הרבנית רוזנגרטן תח"י, היה בדיוק

כדי דיבור החליט רבינו שכהכרת טובה ימסור את השיעור בענייני השבת אבידה, וכך הווי. עד הערב הכין רבינו את שיעורו וכל החילוקים עסקו בענייני השבת אבידה.

להפוך כך הסדרים כדי להכיר טובה

אחד מתומכי הישיבה נקלע לקשיים, ובגנים הפסיק לתרום לישיבה. כעבור כמה שנים חיתן אחד מילדיו וכמובן שהזמין את רבינו. רבינו רצה ללכת, אלא שבהתבוננות בלוח הזמנים של אותו יום התברר שהדבר כמעט בלתי אפשרי, "אולם", פסק רבינו, "היות ומחויבים אנו כלפיו בהכרת הטוב, זה דוחה הכל!", ולכן הפכו את כל הסדרים להשתתף בחתונה. אותו יהודי התפעל מאד ואמר, שבעבר היו מגיעים ראשי ישיבות רבים, ורק רבינו ועוד אחד מגדולי ראשי הישיבות טרחו ובאו למרות מצבו.

"הלא הוא טרח עבורי!"

לעת זקנותו של רבינו, סיגל לעצמו אחד מתלמידי החכמים בישיבה - מגדולי תלמידיו - הנהגה, ובה מידי ערב היה סוחט פרי הדר, ומביאו לרבינו שישתה לאחר תפילת מעריב, כדי שבריאותו תתחזק. כאשר חלתה הרבנית והיתה מאושפזת בבית החולים, היה רבינו שבור. באותם ימים היה הולך כמעט מידי יום ביומו אחרי מעריב לבקרה.

יום אחד, רבינו מיהר לצאת מהישיבה אחרי מעריב כדי לנסוע לרבנית, ובדיוק אז הגיע אותו תלמיד עם המיץ. רבינו התנצל ואמר שהיום אינו מעוניין וישר כח על הטרחה. לאחר זמן קצר חזר וביקש שיקראו לו. הוא התיישב, בירך ושתה את המיץ כדרכו בכל יום, בירך ברכה אחרונה ורק אז הלך. בדרך הסביר לסובביו: "האמת, איני מרגיש טוב והיה קשה לי היום לשתות, אבל מה הוא אשם שאיני מרגיש טוב? הוא הלא טרח עבורי!"...

מענין מאד לציין, שפעם כאשר אותו תלמיד חכם לא היה בישיבה, הציעו תלמידים לסחוט עבורו את המיץ, ורבינו ענה שלא יעשו זאת. לימים הובן הדבר, כאשר רבינו התבטא פעם בפני אותו תלמיד חכם בחיבה: 'עבורכם אני שותה!' - כל מה ששתה היה כי התכבד וכיבד את אותו ת"ח בכך ששתה את המיץ שעושה עבורו...

גם כאשר הטרחה לא היתה ישירה אליו - דאג להכיר טובה. סיפר רבי יוסף קראהן שכמה פעמים שם לב, שכאשר התקיימו בחדר האוכל של הישיבה מסיבות סיום מסכת וכד', לפני שיצא מהמסיבה לא שכח רבינו לגשת למטבח, ולהודות למבשלת על האוכל, למרות שהוא לא נעשה במיוחד עבורו.

"היום תוכל לשאול ככל שתחפוץ"

תלמידים קרובים לרבינו למדו את הלך רוחו, שבכל נושא ועניין לא נשמט העניין של הכרת הטוב. פעם הקשה מדוע השתנה שמה של חוה מהשם "אשה" שקיבלה בתחילה - לשם שקיבלה אחרי החטא - "חוה"? למה 'חוה' דווקא?

אלא מכיון שחוה גרמה מיתה וקילקול לכל הבריאה, לכן הוצרכו

הבחור עם בני ביתו לא הרחק משם, בעיירה סקוויר. כששמע אביו רבי דוד שרבינו באיזור, החליט להגיע ביום שישי כדי לא להפסיד את החברותא הקבועה.

כשהגיעו לבית וביקשו לראות את רבינו, נענו שלא שייך בשום אופן להכניס אליו אנשים, שכן הוא עייף ומוותש מעמל הדרכים וכד'. רבי דוד הסכים, רק ביקש שיאמרו לו שהחברותא של יום שישי הגיעה, מיד באו וקראו לו להיכנס פנימה. רבינו שמח לקראתו ולמד איתו גם באותו יום שישי. והעידו הנכדים ששום נכד לא ראה כזה קירוב, הכל היה שיעבוד של הכרת הטוב.

רבינו ליווה את כל התפתחותו וצמיחתו, בהנחיות והדרכות מדוייקות, כיצד לגדול בתורה ויראת שמים, היכן בדיוק ללמוד, איך ללמוד, עם מי ללמוד, כמה צריך להיות ההספק שלו בכל תקופה, ואפילו בתקופת השידוכים היה מעורב, ואף דאג שיהיה מסודר בצורה שיוכל להמשיך בעלייתו.

בשבוע שהסתיימה סדרת טיפולי השניים, אמר רבי דוד לבנו שלא ילך יותר לבית רבינו, שכן זה היה הסיכום ביניהם - שכל עוד יטפל בו יזכו ללימוד החברותא, ואם כן תמה התקופה הענוגה בה זכה ללמוד עם רבן של ישראל. למרבה התדהמה, בשעה הקבועה התקשר רבינו ושאל למה ה"חברותא שלי" לא מגיע... שעבוד הכרת הטוב גרם, שרבינו יזכור את חסדו של רבי דוד, וכך המשיכה החברותא עוד שנים רבות מאד, עד השנים האחרונות ממש.

איך הביע הכרת הטוב, לחסד עצום שנעשה איתו

כאשר הדפיס את ה"אגרא דשמעתא", קיבל להדפסה את מחברותיו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל על ספר 'שב שמעתתא'. באחד הימים אירע שפועל הניקיון של הישיבה סבור היה שמחברות אלו הינן גניזה, והניחן במתקן הגניזה. כשנתגלה העניין אצו רצו לגניזה, והתברר שבדיוק באותו יום פינו את המתקן לבור הגניזה.

רבינו לא ידע את נפשו מצער, הלא אין לכתבים אלו העתק! והלא אין שום תמורה בעולם לאוצר כה יקר ומסולא בפז. שלושה מתלמידי רבינו: רבי עקיבא גוטליב, רבי גרשון קויפמן ורבי יעקב וייסנטאוסקי שראו בצערו - החליטו לעשות כל שביכולתם למצוא את הכתבים. הם ביררו היכן שכן בור גניזה ה"שמות" לשם פונתה הגניזה. התברר שמקומו היה בהר הזיתים, לא הרחק מציונו של ה'אור החיים' הק'. כשהגיעו לשם התברר שהבור עמוק מאד, בעומק עשרות מטרים במעבה האדמה, ושקי הגניזה שהובאו לשם בימים האחרונים נמצאים עמוק בפנים, אך בזכרם את צערו של רבינו החליטו להשתלשל פנימה, למרות הקושי העצום, ולהתחיל לחפש. נראה היה שלמצוא כמה מחברות בתוך בור כזה, הוא כמעט משולל המציאות. בסופו של דבר לאחר מאמצים רבים הם מצאו את המחברות. הם הזדרזו לרבינו לבשרו על המציאה. רבינו שמח מאד ולא מצא את המילים להודות להם על חסדם הגדול איתו.

היה זה יום חמישי בשבוע יום בו התקיים שיעור ה"משמר", תוך

"תראו, בימים אלה צריכים להגיע אלי אורחים חשובים מחו"ל, ולשם כך אני צריך בדיוק את הספה הזו לתקופה של חודשיים. אני אקנה את הספה הזו לעצמי, ולאחר מכן אעבירנה לכם חנם אין כסף"...

על מעשי החסד היחודיים של הרב ד"ר משה רוטשילד ז"ל

"וְלִקְחָתָּ מִנְּחָתִי מִיָּדִי" (בראשית ל"ג י')

הוא פונה אל בני הזוג ושואל אותם על מה נסוב הוויכוח, והם משיבים - את שהבין הוא-עצמו - שהוויכוח נסוב על מילה אחת ויחידה, ושמה: כסף. הם מצביעים על ספה מסויימת, ואומרים ש"שנינו מסכימים שהספה הזו מתאימה לדירתנו, אבל היא יקרה יותר, ואין לנו די כסף לקנותה", אמרו.

ד"ר רוטשילד תפס, שלא יהיה נעים להם לקבל ממנו כסף כדי לרכוש את הספה היקרה, ופנה אליהם ברעיון 'ערמומי', שרק הוא היה מסוגל להעלותו על הדעת: "תראו", אמר לבני הזוג; "בימים אלה צריכים להגיע אלי אורחים חשובים מחו"ל, ולשם כך אני צריך בדיוק את הספה הזו לתקופה של חודשיים; אם לא אכפת לכם, אני אקנה את הספה הזו לעצמי, אשלם עליה במיטב כספי, ולאחר החודשיים הללו אעבירנה לכם חנם אין כסף"...

מיותר לציין שבני הזוג שמחו על ההצעה כמוצאי שלל רב... וכך אכן היה. אלא שכדי לקיים את מצוות החסד הגדולה הזו, הוא לא התאפק חודשיים... כבר לאחר חודש, התקשר לבני הזוג ואמר להם, שבעוד כמה דקות תגיע אליהם המשאית עם הספה...

המשימה: לברר מחיר שמלת כלה...

בבית המשפחה שמור פתק, שהיה תלוי ליד ארון הספרים האישי שלו, בו היה כתוב שמחירה של 'שמלת כלה' הוא כך וכך, ומחיר האולם ל'שבע ברכות' הוא כך וכך, ועוד רשימה ארוכה של מטלות כספיות לנישואין.

הבן, הרה"ג רבי יוסף רוטשילד שליט"א מספר, שהילדים ידעו מראש שמדובר במעשה חסד, "כי באותם ימים לא הייתה בביתנו

את הסיפור הבא ראה ושמע הגאון רבי אליעזר רוט בעצמו, והוא מובא ללא הוספות.

בשנה מסויימת חיפש הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל דירה בבני ברק, כדי לקנותה לאחד מילדיו. כאשר אמרו לו שאברך פלוני, אב למשפחה גדולה, מעוניין למכור את דירתו, דפק על דלת הדירה, ושאל את האברך מדוע הוא מוכר את הנכס שבבעלותו.

"יש לי חובות רבים", השיב האברך, וציין שאין לו כל דרך לפרוע את החובות, אלא באמצעות מכירת הדירה. "והיכן אתה מתכוון לגור; הרי יש לך משפחה גדולה בלי עין הרע?" - שאל הרופא. "אני מתכוון לשכור דירה", הייתה תשובת האברך. "האם התייעצת עם רב כלשהו לפני שקיבלת החלטה כה גורלית?", המשיך רוטשילד להקשות. "כן, שאלתי את מורי-ורבי, הגאון רבי יעקב אדלשטיין", השיב האברך.

ד"ר רוטשילד עזב את הבית, ובתוך דקות נקש על דלתו של הגר"י אדלשטיין. כששמע שכל הפרטים אכן נכונים, חזר לביתו של האברך, בירר במדוייק לאיזה סכום מגיעים החובות, ו...רשם לו צ'ק על הכל. "אתה נשאר בדירה שלך, ועם הצ'ק שלי תכסה את כל החובות שלך", הורה רוטשילד.

הגר"א רוט מספר את הדברים בשם ד"ר רוטשילד עצמו, שסיפר לו על הדבר בשל ידידותם הקרובה, ומפני שביקש לתאר בפניו את מצוקתם של בני תורה. "הוא 'השביע' אותי לא לספר את הסיפור הזה בחייו, ורק עכשיו אני מספר את הדבר ששמעתי מפיו".

ואגב, שמענו סיפור נוסף, דומה, מפי הבנים, שאביהם זצ"ל העניק לאברך, שגם הוא ביקש למכור לו את דירתו, הלוואה בסך מאות אלפי דולרים כדי לכסות את חובותיו!

הוויכוח על הספה

בנו-בכורו של הרב ד"ר משה רוטשילד זצ"ל, הרה"ג רבי אברהם רוטשילד שליט"א, מספר לנו שאביהם נכנס פעם לחנות למכירת ספות, והנה הוא שומע בני-זוג המתווכחים ביניהם איזו ספה לרכוש לביתם. יותר משהיה ד"ר רוטשילד איש-חסד וטוב-לב, וגם היה בעל אמצעים, הוא היה 'חכם'. ולהיות חכם פירושו, שאתה תופס על-אתר את נקודת העוקץ של הסיפור, ואם צריך - יודע גם לעקוף אותה בתחכום מידי.

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק** שליט"א
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 2/10

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתקוות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

היה יהודי מסכן שדפק פעם בביתנו בשעה 1:00 בלילה. היהודי היה רעב, ונפשו חשקה בחביתה. אבא שלי עזב את הגמרא וניגש בשמחה למטבח לקיים את החסד בגופו, למרות שהוא לא היה מנוסה בזה, וטיגן לו את החביתה לשביעות רצונו. אבל אז הגיעה דרישה נוספת - כוס קפה, אבל עם חלב חם...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד, על הליכותיו המופלאות של הגאון רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל בעל 'להורות נתן' - ליזמא דהילולא

הולך בפשטות ובתום לב להביא שקיות, ואם לפעמים אירע שלא הייתה השקית טובה, היה הולך שוב ומביא שקית אחרת. זכורני, שפעם אירע שלא הייתי זמן רב בארץ ישראל, ומאז ביקורי האחרון אצלו, הוציא לאור כמה וכמה ספרים שהיו גדולים ועבי כרס, וקניתי ממנו את הכל, ואמרתי לו כבדרך אגב שאינני יודע איך אקח את הכל לביתי באמריקא, כי זה לא ייכנס למזוודה, אז אמר לי הרב: "השאיר את הספרים כאן, ואני כבר אדאג לך שהספרים יגיעו לביתך באמריקא". אמרתי לו: "חס ושלום! אינני רוצה להטריח את הרב". אמר לי הרב: "זו לא טירחא - זו זכייה", אך אני אמרתי לו שוב ושוב שאינני רוצה להטריחו, אך הרב לא הירפה, והפציר בי ש'אניח' לו לשלוח לי את הספרים. לאחר הפצרות מרובות, בל כרחי עניתי לו 'אמן', ואז רשם לעצמו את הכתובת שלי ומספר הטלפון. זמן קצר אחר כך, קיבלתי את הספרים על ידי שליח מיוחד, כשהרב רושם על נייר בכתב ידו את שמי ומספר הטלפון.

לפני הרבה שנים זיכני השי"ת בסייעתא דשמיא גדולה שכרכי הש"ס המקורי של זקני הגדול, הגה"ק בעל "שמן רוקח", זי"ע אב"ד

זיכני השי"ת, שהייתי מקורב מאוד אצל מו"ר הגאון האדיר, מרא דכולא תלמודא, רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל בעל 'להורות נתן', והיה לי קשר חזק עמו. אני מחזיק אותו לאחד מרבותי, והייתי כסדר מתכתב עמו במו"מ של תורה ותשובות להלכה.

כמו"כ הייתי מתקשר אליו בטלפון לעתים קרובות, ובכל נסיעה שערכתי לארץ הקודש, כתבתי והכנתי לעצמי על פתק עניינים רבים שהייתי רוצה להתיעץ עמו עליהם, והייתי יושב אצלו שעות ארוכות לברר כל עניין ועניין בדעת תורתו הצרופה והבהירה, וכמו כן, בעת שהיה הרב מבקר באמריקא, הייתי מבקר אצלו ומשתעשע עמו הרבה בדברי תורה.

הייתי משתומם מאוד מגדלותו העצומה בתורה, הגאון זצוק"ל היה "כרכא דכולא ביה" ואוצר בלום, עליו יאמר בצדק "איש האשכולות". הוא היה בקי עצום בכל תחום ועניין. ספריו הרבים בכל מקצועות התורה - מיוחדים כל אחד ואחד באופן מיוחד במינו, ממש חד בדרא, איבעית אימא גמרא, איבעית אימא סברא, אם זה בענייני הלכה, או בדרוש, וכן שיחותיו וסיפורי הצדיקים שהיה מספר בסעודת מלווה מלכה - היו מדויקים ממש בתכלית הדקדוק. ובכלל, הגאון זצוק"ל היה ידען גדול בכל השטחים ובכל העניינים, הן בתורה - ש"ס ופוסקים, הלכה ומסורה, והן במנהגי ישראל, ייחוס, הסטוריה, כתבי ידות, נוסח התפילה, ניגונים ועוד, ובכל דבר היו לו ידיעות עצומות, בהיקף, בעמקות וברחבות ובבהירות עצומות עד להפליא.

קיבלתי ממנו הרבה תשובות בעניינים שונים, כל תשובה הייתה ערוכה בתכלית הדקדוק, מלא וגדוש ומיוחד בבהירות, ומסודר על צד היותר טוב, כשהוא בונה את תשובותיו באופן מופלא ביותר, מיוסדות ובנויות כתל תלפיות, החל מדברי הגמרא וש"ע ונו"כ בהיקף ובהירות, שיצאתי מהם בהתפעלות מרובה.

כל פעם בהיותי בארץ ישראל, הייתי עולה אליו וקונה את הספרים שהוציא לאור לאחרונה, והוא בעצמו טרח להכניס את הספרים בשקית, ואם היה זה קצת כבד, היה מכניס את הספרים בכמה שקיות כדי שלא ייקרע, וכמובן שהייתי אומר לו שלא יטרח בשבילי, ואינני רוצה להטריחו, אך הוא לא הבין מה שאני רוצה ממנו, רק היה

שאלני פעם אחד: הלא אמרו חז"ל (מס' ברכות דף ז' ע"ב) "גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה", ובכן - ביקש הלה - "אמור לי בבקשה איזה דבר שראית אצל הגאון רבי נתן געשטעטנער זצוק", לשיכולים ללמוד מזה אורחות חיים".

אמרתי לו: "הנה - הרב, מתי שנשאל איזו שאלה, בין אם הייתה זו שאלה חמורה בין אם הייתה זו שאלה קלה או פשוטה, מעולם הוא לא השיב על השאלה מיד, רק תמיד לאחר ששמע את השאלה, חשב וחשב ושקל את כל צדדי השאלה על כל חלקיה, ולפעמים אף פתח את הגמרא והשולחן ערוך, ודן עם השואל בצדדי השאלה בכובד ראש ובעיון, והסביר לשואל על איזה בסיס הוא מייסד את תשובתו, ורק אח"כ השיב תשובה בהירה וברורה לאמיתתה של תורה".

את כל זה סיפרתי לשואל כאמור, והוספתי לומר לו, שכולנו מחוייבים ללמוד הנהגה זו מהרב זצוק"ל, אדם שהסטייפלר אמר עליו שהוא "עמוד התורה בדורנו", ואף התבטא עליו לאמר שהוא "בקי גדול וידוע הכל", ואעפ"כ הוא דן בכל שאלה בכובד ראש, ולא זרק מעולם תשובה חטופה ללא מחשבה מעמיקה וישרה, אז מה נאמר אנו בתריה...

הגאון רבי שלמה געשטעטנער שליט"א, מו"צ ה"עדה החרדית" ורב שכונת "גבעת משה", סיפר על הכנסת האורחים המופלאה של אביו, הגאון האדיר רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל, וכך סיפר:

את מצוות הכנסת אורחים ירש אבי זצ"ל מאביו, סבי רבי עמרם זצ"ל וסבתי מרת מלכה ע"ה, בבודפסט שבהונגריה, שגם הם הכניסו לביתם אורחים קשי-יום, ונתנו להם לאכול ואף לישון.

העניים שהגיעו לביתנו ברחוב 'דבורה הנביאה' בבני ברק, היו מאוד משונים בלבושם ובהתנהגותם. ומטבע הדברים בקיץ היה קשה הרבה יותר לשבת בסביבתם, אבל זה לא מנע מהם לקבל את כל היחס, הם קיבלו הראשונים את האוכל, היו שרים את השירים שלהם, הם פשוט קיבלו הרגשה שהם בבית שלהם.

היה יהודי מסכן שדפק פעם בביתנו בשעה 1:00 בלילה. האמת, שאצל אבא שלי זה לא היה מאוחר, כי הוא היה הולך לישון בשעה 3:30 לפנות בוקר. היהודי היה רעב, ונפשו חשקה בחביתה (ביצה מטוגנת). אבא שלי עזב את הגמרא וניגש בשמחה למטבח לקיים את החסד בגופו, למרות שהוא לא היה מנוסה בזה, וטיגן לו את החביתה לשיעור רצונו. אבל אז הגיעה דרישה נוספת - כוס קפה, אבל עם חלב חם. לא מים חמים עם חלב, אלא חלב חם. אז אבא ניגש למקרר והוציא פינג'ן מיוחד וחימם לו את החלב...

(מתוך, 'נועם שיח' בהוצאת מכון אפריון לשלמה ויצא תשפ"א)

סאנטוב, הגיעו לידי. הש"ס היה בידי קרוב משפחה, נכד אחר של ה"שמן רוקח", שהוא קיבלו בירושה מבית אבותיו, שקיבלם מבעל "שמן רוקח" בעצמו, ועבר לידו מדור דור.

סיבב המסבב כל הסיבות, שהש"ס יעלה בגורלי, והיתה זו בשבילי שמחה גדולה ועצומה שאין לשער ולתאר כלל. הש"ס היה בארץ ישראל, והלכתי בעצמי לקחתו בכדי להביאו לביתי באמריקא.

כשראיתי את הש"ס לראשונה, השתוממות: הש"ס היה ישן נושן אך במצב טוב מאד, והדפים מלאים בהגהות והערות בכת"י של ק"ז בעל "שמן רוקח" זי"ע. ברור היה לי שהש"ס אכן מזקני בעל "שמן רוקח", בהיותו אצל בן משפחתי הנ"ל, אמנם למען הסר ספק ספיקא, כי רציתי להיות בטוח בלא שום צל של רבב כלל שאכן זהו הש"ס של זקני, לקחתי את הש"ס אל הגאון האדיר רבי נתן געשטעטנער זצוק"ל, שישים עיניו על הש"ס ויחוזה דעתו אם זהו אכן הש"ס של זקני.

והנה, בעת שהרב ראה את הש"ס, צהבו ונהרו פניו הק' בשמחה גדולה, והתחיל לדפדף בדפי הש"ס אחד אחר השני, וכשראה הגהה אחת שרשם זקני בעל "שמן רוקח" בכתב ידו, קם הרב, ניגש לארון הספרים והוציא ספר אחד שחיבר בעל "שמן רוקח" - כידוע שה"שמן רוקח" חיבר הרבה חיבורים (ביניהם: שמן רוקח - שו"ת וחיידושים על כמה מסכתות, שערי דעה, יבין שמועה, מנחת ערב, שב שמעתתא, סמא דחיי, מעשה רוקח, תורת חסד, קונטרס החזקות ועוד) - ופתח את הספר בעמוד מסוים, ואז עיין שם רגעים אחדים, ומיד הראה לי שתוכן הדברים שרשום בהגהה שעל הש"ס הוא אותו תוכן הדברים שכתב ה"שמן רוקח" בספר שלו...

אח"כ מצא עוד הגהה בש"ס שרשם בשולי הדף, ושוב, הרב קם, ניגש לארון הספרים, מוציא ספר אחר של ה"שמן רוקח", פותח, ומראה לי שתוכן הדברים שרשום על הדף בש"ס, זהים לתוכן הדברים שכתובים באותו ספר של ה"שמן רוקח", וכך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים.

כשסיים את מלאכתו, קם הרב, ניגש לארון והוציא צילום מהכת"י של ה"שמן רוקח" זי"ע, והשווה את הכת"י להכת"י שהיה רשום בשולי הגיליון של הש"ס, והראה לי שזה אותו כת"י, שהיה דומה להפליא אחד לשני.

כשסיים את ה'מחקר', אמר לי הרב שאני יכול להיות סמוך ובטוח יותר מאלף אחוז, שזהו אכן הש"ס המקורי של זקני, הגה"ק בעל ה"שמן רוקח" זי"ע.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שעות החקירה התמשכו, והיה זה כבר יום שישי. השבתי על אמי, הנמצאת בספינה האמורה להגיע לקויבישב ביום ראשון או שני. אמי נוסעת לשמחה של חתונת בנה - ובהגיעה תמצא אותו בבית הסוהר! התחלתי להתפלל לה, שיחוס על אמי. התחננתי לפניו במילים שלי, אמרתי כי אני בנה יחידה, ואם יעצרו אותי - מה יהא עליה?

הגה"צ רבי יצחק זילבר זצ"ל, נאבק במשטרה הקומניסטית

"וַיֵּאבֶק אִישׁ עַמּוֹ" (בראשית ל"ב, כ"ה)

הם המשיכו להכות אותי מכות איזמות, לקחו ממני כל מה שהיה ברשותי: רשימות, מסמכים, ואחר כך השליכו אותי לתא המעצר. לאחר מכן החלו לעיין באופן יסודי ברישומים שמצאו אצלי, אך לא קל היה להבין אותם: פעם כתבתי בצד זה של הדף ופעם בצד אחר, לפעמים גם על השולים. בקיצור, ללא כל סדר. ובנוסף לכך, הרשימות היו כתובות בשפה העברית. למחרת הביאו אותי בשנית לפני החוקרים: "האם אתה מארגן פגישות עם אדם המצוין ברישומים כנ.ת.י?". הבנתי כי הם נעזרו במלשין כלשהו מבית הכנסת, והוא זה שפענח בעבורם את הטקסט העברי. "נ.ת.י.י.", פתחתי בהסבר, "פרושו בעברית 'נתתי', כלומר, הענקתי. יכולים אתם לבדוק ולראות כי בכל פעם בה מופיעה המילה 'נתתי' מצוין לאחריה מספר: חצי רובל, שלושים קופיקות, רובל". ההסבר התקבל, ועם הרישום ההוא הסתדרתי. אבל אז הראו לי רישום אחר, שגרם לי למבוכה לא קטנה. סבור הייתי כי את העניין הזה לא אצליח לעולם להסביר להם. עלי לציין, כי בקאזאן היו ספרים מועטים מאוד בבית הכנסת. אך בקויבישב - קשה לתאר כמה ספרים היו! אפילו בארץ, בבתי כנסת ירושלמיים, אין בנמצא כמויות כאלו של ספרים. את הספרים

מספר שבועות לפני נישואי הגעתי לקויבישב. בניגוד לקאזאן, שם סגרו את בית הכנסת ואנשים התפללו בסתר, היה בית הכנסת בקויבישב פתוח באופן רשמי. ואם בקאזאן הקפדתי לבקר בבית הכנסת הנסתר יום יום, על אחת כמה וכמה בקויבישב, שם היה בית הכנסת רשמי, ובנוסף לכך - איש לא הכיר אותי.

הרב מרדכי דובין ישב שם בבית הכנסת בקביעות, רוכן על תלמודו. הוא נהג לנתח שלוש סוגיות ממסכתות שונות של הגמרא, ואני למדתי יחד אתו.

החתונה נקבעה ליום שלישי. ביום חמישי, כשבוע קודם לכך, חציתי את הכביש כאשר התקרב אלי שוטר: "אדוני, עברת על כללי התנועה!".

התפלאתי: והרי לא הייתי האדם היחיד שעבר את הכביש במקום זה, אך הוא לא העיר לאיש מלבדי. נתתי לו חצי רובל או רובל שלם כקנס, אך הוא הניד בראשו לשלילה. נאלצתי להצטרף אליו בדרכי לחקירה.

על דלת המשרד שאלו הגענו היה מוצמד שלט "סמ"ר"ש" (ריגול נגדי - "מוות למרגלים!").

הכניסו אותי לחדר, והורו לי לשבת ליד השולחן. שלושה חוקרים ניהלו את החקירה, הם היכו בפני בכל הכוח, שברו את משקפי וכמעט עקרו את שיני.

"מה הם עסקיך עם דובין?", שאלו.

הסברתי כי הגעתי מקאזאן, שם אין בית הכנסת, וכאן - יש. ולמרות העובדה שאני מורה במקצועי, החלטתי להיכנס לבית הכנסת, שם הכרתי את דובין. אבל אז הם הציגו בפניי נייר, עליו הופיע מספר טלפון, ושאלו "ומה זה?".

לא הבנתי כיצד הגיע המספר לידיהם! בהזדמנות כלשהי שאלתי את הרב דובין, האם אוכל לעזור לו בנושא כלשהו, ולצורך כך ביקש ממני להזמין בעבורו שיחת טלפון, עם אחותו המתגוררת במוסקבה. כאשר ראיתי את המספר - מספר הטלפון של האחות - בידיהם, הבנתי כי הסתבכתי, אך בכל זאת עמדתי על שלי: "הכרנו בבית הכנסת ורק מילאתי בקשה שלו".

**למחרת הביאו אותי בשנית
לפני החוקרים: "האם אתה
מארגן פגישות עם אדם המצויין
ברישומים כנ.ת.י.?" הבנתי כי
הם נעזרו במלשין כלשהו מבית
הכנסת, והוא זה שפענח בעבורם
את הטקסט העברי. "נ.ת.י.",
פתחתי בהסבר, "פרושו בעברית
'נתתי', כלומר, הענקתי**

הביאו הפליטים הרבים שהגיעו מליטא ומלטביה. רבים העבירו את ספריהם לבית הכנסת, וכך הלך והצטבר במקום אוסף גדול של ספרים וכתבי יד נדירים.

באחד הימים גיליתי בבית הכנסת ספר, עליו שמעתי זה מכבר אך מעולם לא הצלחתי למוצאו בקאזאן. כתב אותו רבי עקיבא איגר, מספר נושאים מספרו - חידושים למסכתות התלמוד - עניינו אותי באופן מיוחד, ותמצתתי אותם בכתב. הם עסקו בנושא 'המרחק המותר להליכה בשבת מחוץ ליישוב'. רבי עקיבא איגר דן בסוגיה, כיצד מחשבים את המרחק כאשר נתקלים בהר. והנה, על רישומים אלו נשאלתי על ידי החוקרים.

התחלתי להסביר להם את העניין באופן יסודי: היות שרבי עקיבא איגר מקשה בדרך כלל על פירושי רש"י והתוספות על התלמוד, יש להסביר קודם לכן את המשנה (היא כוללת את הנחת היסוד), אחר כך את הגמרא (פירוש האמוראים למשנה), ויש להסביר את דברי רש"י בנידון, את נקודת מבטם של בעלי התוספות, ורק אז להציג את שאילת רבי עקיבא איגר ולסיים בתשובתו.

במשך שעה וחצי, ואולי אף שעתיים, נאמתי בפניהם. יכול אני להבטיחכם, כי הם לא הבינו ולו אף את המשנה, ועדיין סברו כי אני מערים עליהם. אחר כך התקשרו למקום כלשהו, ושמעתי כי הם מדברים אודותי. הם דנו בשאלה, כמה שנות מאסר לגזור עלי - חמש עשרה או אולי עשר בלבד... נודע לי כי היה זה תכסיס מקובל אצלם - להבהיל את הנחקר בצורה כזו, על מנת להוציא מפיו הודאה. שעות החקירה התמשכו, והיה זה כבר יום שישי. חשבתי על אמי, הנמצאת בספינה האמורה להגיע לקויבישב ביום ראשון או שני. אמי נוסעת לשמחה של חתונת בנה - ובהגיעה תמצא אותו בבית הסוהר! ידעתי כי היא סובלת ממום בלב, והנה צרה נוספת תנחת על ראשה. התחלתי להתפלל לה, שיחוס על אמי. התחננתי לפניו במילים שלי, אמרתי כי אני בנה יחידה, ואם יעצרו אותי - מה יהא עליה? עד היום איני יודע מדוע ולמה, אך ביום שישי לקראת ערב שחררו אותי. ללא כל הודעה מוקדמת ובאופן פתאומי. עוד הספקתי לסור

לבית הכנסת לתפילת ערבית.
החתונה התקיימה במועדה.

החלטתי לא לגלות לאמי את שעבר עלי. אך כאשר חזרתי לאחר החתונה לקאזאן, השכנות הפתיעו אותי בשאלה: "יצחק, מה קרה לך ביום חמישי בשעה רבע לחמש?"

"מדוע שואלות אתן?"

והן סיפרו: "ישבנו אצלכם בבית, שוחחנו, ולפתע קמה אמן מכסאה והחלה להסתובב בחדר. הוי, לא טוב ליצחק. לא טוב! רק ה' יודע מה יהיה...". כך אמרה.

נזכרתי בסיפור השריפה במפעל בו עבדתי, עת הזהירה אותי אמי לבל אלך לעבודה באותו יום. גם אז ניבא לה ליבה כי משהו רע יאונה לי. לא יכולתי להתאפק וסיפרתי הכל.

[מתוך 'להישאר יהודי' - סיפור חייו של הרב יצחק זילבר זצ"ל]

שיעורים בקצרה
הרב אליהו אורנשטיין שליט"א

שיעורים בעיון
הגאון ר' חיים פריינד שליט"א

שיעורים בהזירות
הרב אפרים סגל שליט"א

שיעורים בהרחבה
הרב מאיר שפירא שליט"א

שמעו ותחי נפשכם

שיעורים ע"פ סדר 'דף הכולל'

077-2222-666 שלוחה 6

ומרגלא בפומיה דאינשי, לספר בדרך צחות על אותו עתיר נכסין שהתפלל קמיה קוב"ה: 'ריבוננו של עולם אנא ממך, עשה לי פנצ'ר (פאנטשע"ר) בגלגל'. כשתמהו סובביו על תפילתו המוזרה, השיב, הנה העולם כגלגל, עתה הנני ברומו של גלגל ומתפלל אני כי ייעשה בו הקב"ה פנצ'ר כך יעצור הגלגל על מקומו ולא ימשיך להסתובב...

מי המציא את המטבעות העגולים, ולמה?

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כץ שליט"א, בדברים מאלפים בינה

לבם את מה שאמרו חז"ל (במדבר רבה כז ז): למה נקרא שמם 'זוזין' שזים מזה ונתונים לזה, ומה יתגאה בעושר עובר וחולף, הרי אם לא יתנהג במעוטי כראוי - יהיו המה כעורבא פרח 'שפרח יפרח הממון מזה לזה', ולא יסמכו על כספם וזהבם, אלא ישימו ביטחונם במי שהכסף והזהב שלו.

ומוסיף ה'בן איש חי' (שם) שבעינינו ראינו כמה עשירי עם שירדו מנכסיהם, וכל זה כי מתחילה היה קניינם שלא ביושר, כדכתיב (ירמיהו יז יא) "עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו". והוא זה התיקון הגדול והכרת הטוב שעשה להם יעקב, שישכילו ויבינו כי העושר גלגל הוא, ובכך לא יערימו ולא יעשקו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט ובהכי יחזקו ממנו בידם.

גלגל הכסף

קהיר, מצרים העתיקה.

וואלף העשיר החזיק תחת ידו נכסים רבים, עבדים ושפחות צאן ובקר, סוסים וחמורים לרוב, אך כגודל עשירותו כך גודל קמצנותו, קמצנות מושחתת שהעבירה אותו על דעתו, עד שהפכתו לאיש רע מעללים במידותיו ובהליכותיו. עד כדי כך, שמלבד מה שקמץ ידיו לתת מטבע לצדקה, לא זו אף זו, אלא היטב הזהיר לביתו ולמשרתיו,

"ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ויחן את פני העיר" (בראשית לג, י"ח)

איתא בגמרא (שבת לג:): "ויבא יעקב שלם - אמר רב מלמד שחזר שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו, ויחן את פני העיר אמר רב מטבע תיקן להם". יעקב אבינו עליו השלום ראה אל נכון כאות תודה להשי"ת, על שובו בשלום, להתקין מטבעות כסף לתושבי העיר שכם עבור פרנסתם ומסחרם.

ופליאה דעת ממנו: וכי עד שבא יעקב לא היו להם מטבעות כסף, והלא אמרו (ב"ק צז:): "איזהו מטבע של אברהם אבינו, זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר", הרי בהדיא שכבר בימי אברהם היו מטבעות, וא"כ מה תיקן ויחידש כאן יעקב? ודחוק לומר שרק בעירו של אברהם - בין בית אל ובין העי - היו מטבעות, אך לא בשאר המקומות ובתוכם שכם הסמוכה. מה גם ששכם הייתה עיר גדולה בימים ההם, ואם בשאר המקומות היו מטבעות הלא עאכו"כ שבשכם היו (ועיי"ש במהרש"א).

ודבר פלא מתרץ ה'נודע ביהודה' (אהבת ציון דרוש חמישי ד"ה עוי"ל מטבע). והובא בתוספת ביאור בבן איש חי בבן יהוידע שבת (שם), שלעולם וודאי היו להם מטבעות עובר לסוחר עוד מקדמת דנא, אלא שעד אז היו המטבעות מרובעין ובשלל מיני צורות, ובא יעקב ותיקן שיהיו המטבעות עגולים, ומאז עד היום יש לנו מטבעות עגולים.

אך אכתי צ"ב: וכי מאימתי נתפס הגשמי אצל יעקב אבינו, שיהא קלסתר צורה של מטבעות גשמיים קרויה אצלו 'תיקון'? בשלמא לו תקן להם הנהגה או מנהג טוב, ניחא, אבל מטבע עגולה ועלובה מה תיקון יש בה, איזה מין תיקון הוא?

אלא ממשיך ה'נודע ביהודה' ומבאר, שבוודאי כוונת יעקב בתיקון זה היה לפנימיות שבדבר, ולא לקנקן - לצורתו החיצונית של המטבע, אלא במה שיש בו. והיינו שעל ידי התקנת צורתו העגולה של המטבע כגלגל, החדיר בכך יעקב אבינו בקרבם את מה שלימדונו חז"ל (שבת קנ"א:): שממון הוא 'גלגל החוזר בעולם', ובזאת שיהיו המטבעות כגלגל, יזכרו שוב ושוב לבל יתהלל העשיר בעושרו בעת שגלגלו למעלה כי יידע כי כגלגל הוא הממון בעולם, ובכך ישימו אל

**ר' חיים נטל את ידיו לסעודה,
לאכול מפריה ולשבוע מטובה,
והנה מתדפק על דלתו עני המתחנן
לפרוסת לחם דלה להחיות נפש.
בחמימות יתירה השיב לו ר' חיים:
"פרוסת לחם לא תקבל ממני... כי
אם את כל ארוחתי מהחל ועד כלה,
כסעודת שלמה בשעתו - הרי היא
לפניך, טול ידיך ואכלת ושבעת**

וידוע הסיפור על איש יהודי בעל בעמיו, שנסע עם משרתו ליריד הגדול שבלייפציג. כשהגיע לשם גילה לחרדתו כי איבד את כל מעותיו - ואינן. משחישב את דרכיו לדעת אימתי ואיך אבדו מעותיו, נזכר כי בדרכו הנה עצר בצדי הדרכים ומן הסתם נפלו שם מעותיו. באנחה גדולה קרא 'ווי לחסרון כיס', כי בוודאי לא נותר מהן מאומה, אחרי שעוברי אורח וודאי שמחו לקראתן...

ביאושו כי רב סב אחוריו על עקבותיו באותה דרך שבא. כשהגיע למקום ההוא לא האמין למראה עיניו - צרור כספו מונח לעין כל כאבן שאין לה הופכין, עלי דרך כאילו לא ראוהו כלל... נס עצום! משרתו אשר לצדו החל לרקוד, להיות שש ושמוח לגודל הנס של מציאת האבדה, אך להפתעתו העצומה רואה את אדונו בעל הממון - בוכה, ולא סתם בוכה אלא בדמעות שליש. נרעש ונפחד סתם המשרת את פיו, המתין לאדונו שיירגע, ואז שבו עם צרור הכסף כבראשונה ליריד לייפציג.

לא עברו ימים מועטים, והנה גלגלו של אותו גביר החל לרדת לנטות ארצה, עד שאיבד את כל הונו והצטרף יחד עם משרתו לשעבר, לקבוצת נודדי דרכים מקבצי נדבות. יום אחד כשטבל במקווה יצא ונסתפג ראה ה'יורד' כי בגדיו נגנבו, הדבר היחיד שעוד נותר לו - כסותו לעורו - גם זה אינו. ובראותו זאת פצח מיד בריקוד חסידי נלהב 'חסדי ה' כי לא תמנו' דץ בגילה ולא פסיק פומיה מזמרה.

משרתו לשעבר - בראותו כי כן, לא יכול היה לכלוא תמיהתו הנצורה בקרבו, ניגש לאדונו ודרש מלפניו "נא ילמדני רבינו! אז בעת שמצאת האבדה - התעצבת אל ליבך ברוב בכי וצער, ואילו עתה כשלא נותר לך מאומה - הנך קופץ מרוב שמחה, הלוא איפכא מסתברא, מה זאת עשית?... עולם הפוך ראית!".

ענה לו הגביר: "לא, אלא כי עולם ישר ראית! אמון אני על מאמר

לבל יפתחו את ביתו בפני רעבים גם צמאים ולא לחוננם לחם או מים. ואכן עניי העיר רגילים היו לפסוח על ביתו, בידיעה ברורה כי מלבד ביזיונות לא יקבלו הימנו מאומה.

ויהי היום, והנה וואלף יושב על סיר הבשר לשבור את רעבונו העז, מאז סעודתו הקודמת שהייתה אך לפני שעות אחדות, ולפתע דפיקות נשמעות על פתח ביתו. כשפתח ראה עני שאינו מבני העיר שההין לנקוש על דלתו ולבקש על נפשו 'זה לי ימים אחדים טרם בא לפי אוכל, אנא שבענו בטובך מפת לחמך'. חמת וואלף בערה בו וצעק לעברו: "ראו נא את הקבצנים הללו, אפילו לתת לי לאכול במנוחה אינם נותנים!". הלה שנפשו יצאה בדברו וכמעט והתעלף, המשיך להתחנן על פרוסת לחם, ומשלא זו דחפו העשיר מפתח ביתו וטרק הדלת בעדו.

אשתו הצדקנית, בראותה כזאת לא יכלה להתאפק, ומרוב רחמה וצער ברחת מביתה עד שקיבלה הימנו גט פיטורין.

שנים לאחמ"כ, הרובע היהודי באיסטנבול בירת טורקיה.

הנגיד העשיר ר' חיים נטל את ידיו לסעודה, לאכול מפריה ולשבוע מטובה, והנה מתדפק על דלתו עני המתחנן לפרוסת לחם דלה להחיות נפש. בחמימות יתירה השיב לו ר' חיים: "פרוסת לחם לא תקבל ממני... כי אם את כל ארוחתי מהחל ועד כלה, כסעודת שלמה בשעתו - הרי היא לפניך, טול ידיך ואכלת ושבעת וברכת". וכך הווה... אכל העני, שבע ודשן, ומשקם לצאת צירף לו ר' חיים גם מתנת יד הגונה, לקול תרועות תודה וברכה של ההלך העני.

ויהי אך התרחק העני מביתו, פרץ ר' חיים העשיר בבכי רב, והנה שומע הוא כי גם אשתו נוות ביתו מורידה דמעות כמים, ויבכו שניהם יחדיו זה עומד בקרן זוית זו ובוכה, וזו עומדת בקרן זוית זו ובוכה.

כשנשאלה האשה ע"י בעלה לפשר בכייתה, ענתה: "ואיך לא אבכה בראותי הלך עני זה, מיד הכרתיו שהוא היה בעלי הראשון, שהגיע לשפל המדרגה להיותו נצרך לבריות, כעונש על התנהגותו המחפירה... אבל למה אתה בוכה?", התריסה אשתו לעברו, "לבכייה שלך מה זו עושה?", ענה לה מיניה וביה: "ואיך לא אבכה? גם אני תיכף בראותי אותו הכרתיו, ונזכרתי בעת שעמדתי על מפתן דלת ביתו בעודי עני ואביון, והוא דחפני דחיפה נמרצת וטרק דלתו בפני, והנה עתה הגלגל חזר, לבי יצא ברחמנות עליו". (מקורות: הר"ר אברהם מייזליש ז"ל, הר"ר נפתלי קרויס ז"ל).

הוא זה אשר דברנו לאמר 'כגלגל החוזר בעולם'.

ואשר על כן היה רבי חייא מזהיר את אשתו (שבת קנ"א:), שכאשר יבוא עני לבקש לחם יתנו לו מיד, ונימק הזהרתו שלכשיתעשרו בני עניים אלו - יתנו גם הם לבנינו לחם לאכול, וכדכתיב (דברים טו ח): "כי בגלל הדבר הזה", ותנא דבי רבי ישמעאל "כגלגל שחוזר בעולם" [בגלל לשון גלגל]. וכן דרשו חז"ל (שמות רבה לא יד) עה"פ (שמות כב כד): "את העני עמך" - למה דומה העולם הזה לגלגל שבגינה, וכו' לא כל מי שהוא עשיר היום הוא עשיר למחר, אשרי כל מי שידו פשוטה לעניים. (ועיי"ע בויקרא רבה לד ט).

חז"ל, שהממון כגלגל שחוזר בעולם הוא - לכן בעת שמצאתי המעות אחר ייאוש הגמור, ללא שום הווה אמינא שהם עדיין חיין וקיימין, הסקתי מיניה כי הנני עכשיו ברומו של גלגל, ומשכך מעתה יתחיל הגלגל להסתובב כלפי מטה, על כן בכייתי הייתה רב, אך מאידך כשנגנבו בגדיי ולא נותר לי מאומה - הסקתי כי הגלגל הגיע לנקודה התחתונה לבירא עמיקתא למטה, ומשכך הבנתי שמעתה יתחיל הגלגל להסתובב לאיגרא רמא, כלפי מעלה - על כן שמחתי. ואכן כעבור ימים עלה לגדולה ונתעשר שוב..."

ובעניין זה ביארו קדמונים, את שינוי לשון הפסוקים בברכות האמורות בפרשת כי תבוא שנאמר (דברים כח יג): "והיית רק למעלה ולא תהיה למטה", וקיי"ל רקין מיעוטין המה, והיינו שגייע ר"ק למעלה מעט לפני הנקודה העליונה למעלה. ואילו בתוכחה נאמר (שם מג): "הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה וגו'", בלא שום מיעוט, ומה זאת איך ייתכן שהגוי יקבל יותר.

אלא לדברינו יובן, כי אדרבה, אצל הגוי בעת שמגיע גלגלו מעלה מעלה - אחת דתו הוא שמעתה יתחיל הגלגל להסתובב על צירו כלפי מטה ולאחור, לא כן בבני ישראל שבירכס הכתוב כי תמיד יהיה 'רק למעלה', היינו מעט קודם העלייה ולא ברום העלייה למעלה, שאילו יהיה ברום הגלגל - יצנח מטה, לא כן כאשר יהיה תמיד ר"ק למעלה'.

ובזה יש להוסיף את המרגלא אשר בפומיה דאינשי, לספר בדרך צחות על אותו עתיד נכסין שהתפלל קמיה קוב"ה: "ריבונו של עולם אנא ממך, עשה לי פנצ'ר (פאנטשע"ר) בגלגל". כשתמהו סובביו על תפילתו המוזרה, השיב: "הנה העולם כגלגל, עתה הנני ברומו של גלגל ומתפלל אני כי ייעשה בו הקב"ה פנצ'ר, כך יעצור הגלגל על מקומו ולא ימשיך להסתובב ויהיה 'רק למעלה' ולא יוכל להסתובב כלפי מטה..."

גלגל החוזר אליך

אך זאת למודעי, שאותו גלגל החוזר הוא לאו דווקא בענייני ממון כדאמרן, אלא הוא הולך וסובב את כל הנהגת האדם, הן בדברים של בין האדם למקום, והן בדברים של בין האדם לחברו, ומה שהוא עושה - לעצמו הוא עושה, הן לטוב והן למוטב. וכעניין שאמר הלל לאותו גר שבא להתגייר על רגל אחת (שבת לא): 'מה דעלך סני

לחברך לא תעביד' - שאם תעשנו לחברך סופו שיבוא עליך. אגדה עתיקת יומין מספרת: מעשה בבן אכזרי, שמלבד שלא דאג למחסורו של אביו, אף הוסיף חטא על פשע וגירשו מביתו לישון בחוצות עלי אדמות ברחובות ובשוקים, ולהיות נתון לחסדי העוברים ושבים.

הגיעו ימי החורף העזים ואותו זקן קפא מקור עד לשד עצמותיו, והנה ביום מן הימים רואה הוא את נכדו חביבו - בנו של אותו בן אכזר - עובר לפניו. קרא לו הסב וביקש הימנו ללכת לאביו לבקש עבורו בגד חם, אם אינו מכניסו לביתו, לפחות שייתן מעיל להתגונן מצינה ופחים.

בא הנכד אל אביו וסיפר לו דברים כהווייתן, את דברי זקנו המבקש בגד חם לעורו. ציווה האב לבנו עלה לעליית הגג, חפש שם בגד ישן והבא אותו אלי. לקח הבן סולם, עלה לעליית הגג ומצא בו בגדים ישנים שאינם ראויים, חיפש עוד ועוד עד שמצא מעיל חם ישן. לקח מספריים, חתך את המעיל לשניים והוריד רק את חציו למטה, תמה האב בפניו איפה החצי השני? מה עשית? ענה הבן: "חתכתי המעיל לשניים, חציו השארתי למעלה וזה החצי השני". "והא למה?", תמה האב, "על מה ראית לעשות כן?". השיב הבן: "וכי נראה אני לך כאכזר? הלוא אני צריך לדאוג גם לך כשתזדקן, ואזרוק אותך מביתי כשם שזרקת את אביך. יהא לי אז עבורך מעיל מוכן ומזומן, שאוריד לך מעליית הגג למעלה..."

שמע האב את דברי בנו החכם, הפנים את מוסר ההשכל והבין שהעולם כגלגל החוזר, כפי שהוא מתנהג כך יתנהג בנו אחריו, העולם אינו 'חד סטרי' אלא חוזר הוא. התחלחל האב, ומיד רץ אל אביו ופייסו בדברים, ביקש הימנו מחילה והחזירו לביתו.

סיפור זה סיפרו ה'בן איש חי' (בבן יהוידע) בשם החכם הקדמון מהר"י הכהן, וסיים ה'בן איש חי' ודרש על סיפור זה את הפסוק (משלי יז ו): "עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם", שעטרת הזקן הושב ע"י בני בנים, ותפארת האב לעתיד הושב ע"י הבן.

יה"ר שנזכר כולנו שיגביה קרננו למעלה, וכמאה"כ (דברים כח יג): "ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצוות ה' אלוקיך אשר אנוכי מצווך היום לשמור ולעשות".

(קטעים מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

חדש בקו השיעורים

'ביאורי התוספות'

שיעורים מבוארים ורהוטים על פירוש התוס'

לפי סדר הדף היומי

מפי הרב דוד בוק שליט"א

שמעו ותחי נפשכם

077-2222-666 שלוחה 2-10

אל בית מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל נכנס יהודי נכבד, הוא מביט בבית הישן והמתקלף, בדלות הנוראה ובמיטת הסוכנות הפשוטה ששימשה את הרב שטיינמן כל חייו, ולא הצליח לעצור בעצמו: 'כבוד הרב יעבור לדירה אחרת לכמה ימים, ואני מארגן כאן לרב שיפוץ דה-לוקס...

וגם סיפור על היהודי שהחליט להשאר ברחוב תחת גשם זלעפות?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"עם לבן גרתי" (בראשית ל"ב, ה')

המרחב בו כולנו חיים ופועלים, העולם שסביבנו, מלא באתגרים, משימות, תפקידים ושליחויות. כל מי שאנו רואים עוסק במשהו, מנסה ליישם מדיניות כזו או אחרת, נושא עמו את שליחותו ותפקידו. כל אדם - הבכיר ביותר כמו הפשוט ביותר - חש שיש לו משהו שעליו לעשות, משימה שברצונו להוציא אל הפועל, יעד אליו הוא חותר לאורך שנות חייו.

במרכז כל ברואי אנוש, העוסקים כל אחד בתפקידו, נמצאים גם אנו - היהודים, בניו בחיריו של מלך מלכי המלכים, הקבוצה ששייכת לבורא עולם. במונחים עולמיים אנו קהילה קטנה יחסית, שיש לה ייעוד נבחר ברור, מטרה משותפת אחת. מהו התפקיד שלנו כאן? מה המשימה הייחודית המוטלת עלינו? מהי אותה שליחות בלעדית המוטלת על כל אחד מאיתנו?

ידעת התשובה לשאלה הזו, היא נחוצה ובעלת משמעות קריטית עבורנו. הרי אף אחד לא רוצה לבלות כאן 120 שנה, בלי לדעת עבור מה הגיע לכאן בכלל. אף אחד לא רוצה להעביר כאן את שנות חייו, בלי לדעת להתמקד בביצוע המשימה המוטלת עליו. אף אחד לא רוצה לשהות בעולם הזה, בלי לדעת מה הוא אמור לעשות כאן.

אם נביט בפועל המגיע לראיון עבודה, נבחין כי מה שהכי חשוב לו - הוא לדעת מה המעסיק שלו רוצה ממנו, מהו התפקיד המוטל עליו. זה חשוב לו כדי למלא את תפקידו כראוי, וגם כדי לאפשר לו להתמקד במילוי משימותיו וביצוע שליחותו באופן המיטבי, בלי להתבלבל ולטעות בעיסוק בנושאים שאינם נוגעים לתוקף תפקידו. כל אדם המגיע למקום עבודה או למינוי כלשהו, שואף לדעת מהי בדיוק הגדרת תפקידו, כי הידיעה הזו היא הבסיס לכך שיוכל למלא את תפקידו באופן הטוב ביותר.

לפיכך, גם אנו, בהגעתנו הנה לעולם הזה, שואפים לדעת מהו התפקיד שלנו. אנו רוצים לבצעו באופן הטוב ביותר, שואפים להיות ממוקדים בו, לדעת להפעיל את כל מה שאנו עושים כאן, כולל כל פרטי החיים השגרתיים, כמובילים למטרה הזו. אם כן, הדבר הראשון שעלינו לגלות הוא מה באמת המשימה המוטלת עלינו, מה השליחות שלנו, מה הייעוד שלנו כאן?

ובכן, לכל יהודי ויהודי יש את התפקיד המיוחד שלו, שליחות מיוחדת

שמן השמים ייעדו לו, ורק לו. אולם ללא ספק, תכלית תפקידו של כל יהודי ויהודי בעולם הוא לעשות את רצון ה', לעשות נחת רוח לאביו שבשמים, לפעול במעשיו ובתהלוכותיו שמחה וקורת רוח לבורא עולם. זה לא משנה אם היהודי מבוגר או צעיר, עשיר או עני, יהודי העמל לפרנסתו או יושב אוהלים. זוהי התכלית המתבקשת מכל יהודי, בכל גיל ובכל מצב, בכל מקום ובכל עת: לעשות נחת רוח לבוראו!

כשמהות התפקיד הזה ברורה, כשהייעוד הזה חד ונחרץ, כשהמטרה הזו ממוקדת - כל פעולה שאנו עושים, נועדה לשרת את המטרה הזו, וזה מה שמקדש אותה, מעטר אותה בהילה רוחנית. גם כשיהודי אוכל או ישן או עושה כל פעולה אחרת שכל ברואי עולם עושים - אם המטרה שלו היא להגשים את ייעודו, אם הרצון שלו הוא לחתור למטרתו בחיים - לעשות נחת רוח לבוראו - בכך הופך המעשה השגרתי הזה לכלי שרת המוביל להצלחה רוחנית נכספת, הופך למדרגה שמקרבת אותו לה'.

זו התובנה העומדת מאחורי המילים המרטיטות שאומר יעקב אבינו, בשובו משהותו אצל לבן הארמי: 'עם לבן גרתי', ודרשו חז"ל - 'ותר"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים!' ולכאורה, וכי יעלה על הדעת שיעקב אבינו בחיר האבות יעשה מעשים רעים? וכי יתכן שלבן הארמי הצליח להשפיע עליו ולהסיט אותו מדרכו הטובה והישרה?!

אלא שבמילים אלו, מבקש יעקב אבינו לחדד באוזנינו מסר נוקב: 'עם לבן גרתי' - חיי התנהלו עם לבן יחדיו. גרנו באותו בית, פעלנו וטיפלנו בצאן יחדיו. עשינו אותם מעשים, ביצענו אותן פעולות. ולמרות זאת, בעוד מעשי לבן עוסקים בתענוגיו האישיים, הרי שמעשיי שלי היו שונים בתכלית, והובילו לייעודי האמיתי, למטרת בחיים, להתרוממות רוחנית!

כלומר: אף שעיסוקינו היו שווים, מעשינו זהים, פעולותינו דומות - הייעוד והמטרה שלנו היו שונים. בעוד לבן הארמי מכון מטרה להרע ולהשחית, ומעשיו הם כלי בדרכו הרעה וגדושת החטאים, מעשי יעקב מכוונים למטרה אחרת - להתעלות, להתרומם, להתקרב לה'. הם חיו בצמידות, חיים התנהלו באותו אופן, אך כל אחד הוביל לכיוון אחר!

משל למה הדבר דומה, לשני אנשים הנוסעים בדרך, זה לחתימת עסקה שתניב לו הון רב, וזה לבצע פשע מסוכן. שניהם נוסעים באותה רכבת, ייתכן שהם ישובים זה לצד זה, אך מסעו של הראשון מכוון לרווח כספי גבוה, בעוד מסעו של השני הוא מסע לשאול הרוע הצרוף. הפער ביניהם אינו במישור המעשי, אלא בכוונה ובמטרה, בתחושת השליחות הפועמת בהם!

וזה יתרונו של היהודי על פני כל ברואי תבל. כמו כל יצורי עולם, גם היהודי הולך לישון וקם, עובד ומפרנס, אוכל ושותה. אך המטרה שלו שונה, השליחות שבוערת בתוכו היא אחרת - נעלית, מרוממת, חושקת בקרבת אלוקים. ולכן, כאשר ייתקל היהודי בהתמודדות בדרכו, באתגר לא פשוט, בבלבול או בערפל המכסה את עיניו - נשאר הוא צמוד למסלולו המקורי ומוסיף לחתור בעוז לקרבת ה', ודבר לא יסיט אותו ממסלולו.

הבה נחדד את כוונת המחשבה שלנו. אנו יהודים, יש לנו מטרה בחיים. כל מה שאנו עושים - צריך להוביל למטרה הזו, מכון להגיע אליה. 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי' - זה רצוננו, בזאת חשקה נפשנו. וככל שנחדד את התובנה הזו בליבנו ונפעל על פיה ורק על פיה - כך נזכה שחיינו יתנהלו על מי מנוחות, ונוכל לנצח בכל אתגר והתמודדות. לעולם לא נתבלבל מול נסיונות היצר, ותמיד נוסיף להתעלות ולהתקרב לבורא כל עולמים - כי זו שאיפתנו ומטרתנו בחיים!

סירוב מוזר...

נוסע היה רבן של ישראל, ה'חפץ חיים' זצ"ל בין ערים ועיירות, מוכר את 'מרכולתו' - הלא היא ספריו הקדושים, עליהם עמל ובכתבתם יגע כל ימי חייו. לא רק שעמל בהתמדה מופלאה שלובה בגאונות מדהימה לברר מקחם של ראשונים, אלא שהשקיע את כל מרצו וכוחותיו בעריכת ספריו הנודעים, 'משנה ברורה', 'חפץ חיים', 'שמירת הלשון', ועוד חיבורים וספרים רבים. ובאותם ימים, כשחנניות ספרים לא היו נפוצות, גם היה מכתת את רגליו כדי למכור את ספריו ולהפיץ את תורתו.

ויהי באחת העיירות בהן ביקר, ובתום 'מסע מכירות' שלא הניב מכירה של ספרים רבים, פגש בו יהודי על אם הדרך, ניגש אליו

ושאלתו בפיו:

'כבוד הרב! האם לא חבל על הזמן והמאמץ? לימוד התורה המעמיק, כתיבת הספרים ברוב עמל, הפצת הספרים בטירח כה רבה - אינם מביאים לכם לא פרנסה ולא כבוד, בקושי כיסוי העלויות בדוחק. מדוע הרב משקיע כל כך הרבה כוחות ועמל במשימה הזו? וכי לא עדיף לפעול בכישורים הגאונים הללו כדי להשיג פרנסה טובה יותר, מעמד גבוה יותר? וכי לא נכון יותר לפעול באותם כוחות כדי להשיג פרנסה טובה, בית יפה, תנאי חיים נוחים?!' - תמה.

חיך אליו ה'חפץ חיים', והשיב לו בסיפור: מעשה באדם שהלך בדרך ארוכה, ולפתע התקדרו השמים בעננים אפורים, ומטר החל לרדת. תוך כמה דקות התחזק הגשם והפך למבול של ממש, ואותו יהודי עמד בדרך כשרק כותנתו לעורו, ונרטב עד לשד עצמותיו. הוא מביט אנה ואנה כמחפש מוצא מהסבך אליו נקלע, והנה נראה כי הגיעה הישועה - מכונית חדשנית מאיטה את נסיעתה, מתקרבת אליו ועוצרת לצידו...

הנהג שברכב מזמין את ההלך לעלות לרכב, אך זה מסרב להזמנה הנימוסית. הנהג מפציר בו, מסביר כי הגשם הולך ומתחזק יותר ויותר, ומה יעשה האיש בעומדו תחת כיפת השמים ללא כל הגנה? - אך האיש מוסיף לסרב לעלות. הנהג מוסיף לתאר את הקור העז שלבטח יבוא בשעות הערב, את תחזית מזג האוויר הקובעת כי הגשם רק בראשיתו, וההלך ממשיך לעמוד בסירובו...

'אולי בכל זאת?' - נכמרים רחמי הנהג, והוא עומד ומתחנן לאיש הזר בתחנונים של ממש. 'תראה את הגשם, את העננים שעוד בדרך, את הרוחות שמתחילות לשרוק מסביבנו. אני לא יכול להשאיר אותך כך לבד בצד הדרך, לחסדיו של מזג האוויר. אולי בכל זאת תעלה לרכב, ותשמור על עצמך מהחורף שהחל לתקוף?' - מבקש הנהג.

'לא ולא!' - שב ההלך על תשובתו, מניד את ראשו לצדדים. 'מכבד את רצונך!' - מכריז הנהג, 'רק תסביר לי את ההגיון: הלא אתה רואה חורף, גשם עז ניתן ארצה. הנך עומד כאן לבד על אם הדרך, נטול כל הגנה מפגעי מזג האוויר. למה מסרב הנך להיענות להזמנתי לעלות לרכב? מדוע אתה מתעקש להישאר בדרך, במקום להיכנס לפינה מוגנת ולנסוע אתי?'

חיך ההלך מעבר לטיפות המים שנשרו מכובעו הרטוב, והשיב לנהג גומל החסד: 'הלא תבין ידידי, כי אתה נוסע לכיוון מזרח, בעוד אני יצאתי לדרך ממזרח למערב. הצטרפות אליך תוביל אותי לכיוון ההפוך מהכיוון אליו אני חותר, הרכב שלך ממשיך כאן לכיוון ממנו יצאתי ומרחיק אותי מהיעד שאני צריך להגיע אליו. הייתי עולה על הרכב שלך בשמחה, אבל לא במחיר שאני אגיע לכיוון השני מהכיוון אליו אני רוצה להגיע!'

ה'חפץ חיים' סיים לשאת את משלו, ונענה לשואלו: 'אתה שואל למה אני לא משקיע את כוחותיי בלצבור הון, למה אני מקריב את כישורי וזמני ללימוד והפצת תורה במקום לקנות עושר ונכסים? הלא תבין, כל אדם משקיע את כוחותיו במה שמקדם אותו ליעדו, מתאמץ למען האתגר המוביל את חייו.

ואני - המשיך ה'חפץ חיים' והסביר - 'מטרת האחת והיחידה

היא לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. זו מטרת, זה תפקיד, זו שאיפתי היחידה, זו מגמתי בחיים. לימוד התורה, יגיעה בתורה, הפצת תורה - אלו כלים המובילים אותי למימוש שאיפתי בחיים, להשגת החזון שלי. השגת עושר, נכסים, כבוד ומעמד - כל אלה אינם משרתים את האינטרס שלי, הם לא מובילים לייעוד שלי בחיים, ולפיכך מיותרים הם בעיניי!

המסר המרומם הזה, העולה מהסיפור ששמענו מהמשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, יש בו כדי לנקות את המשקפיים מערפל העולם הזה, לזכך את המבט, לכוונן את הלב. אנו נמצאים כאן למטרה מסוימת, מאוד ברורה, מאוד חדה, מאוד תכליתית - להתקרב לבורא עולם, לעשות את רצונו, להביא קורת רוח בהיכלו. כל מה שמשרת את המטרה הזו - נשמח ונגיל לעשותו, נשתמש בכל הכלים - רוחניים כגשמיים, כדי להגיע לייעוד הזה. וכל מה שלא מקרב אותנו למטרה הזו - הופך למיותר, לא מצליח אפילו לבלבל אותנו. כי יהודי הוא ממוקד מטרה - לעשות את רצון הבורא ולעשות לו נחת רוח, ולמען מטרה זו ורק למענה הוא פועל כל ימי חייו!

מחזה מרטיט במחנה...

היו אלה הימים הנוראים ביותר עלי אדמות, תקופת מלחמת העולם השנייה. ארצות אירופה עלו בעשן, מיליוני יהודים עלו והתעלו לגנזי מרומים במסירת נפשם על קדושת ה'. מחנות הריכוז וההשמדה היו צפופים בהמון אדם, כשאיש אינו יודע מתי יבוא יומו...

בין רבבות היהודים ששהו במחנה אושוויץ, היה גם האדמו"ר הרה"ק רבי שמואל צבי הורוביץ מספינקא זי"ע, שבאותם ימים עוד היה בחור צעיר. כמו יתר היהודים שתה גם הוא את כוס התרעלה עד תומה, ובאחד הימים חש כי כוחותיו לא עומדים לו יותר, והוא חיפש יהודי שיוכל לחזק את לבו, אולי לומר לו אימרת שפר שתעצים את אמונתו לנוכח הקשיים והנסיונות...

הוא פונה אנה ואנה, והנה הוא נתקל בבחור היושב על אבן, ופיו ממלמל משהו. הוא מתקרב אליו ומנסה ללכוד את תשומת לבו - בתקווה כי הלה יחזק אותו, אך הבחור - עיניו עצומות, מצחו מקומט במאמץ, ופיו מוסיף למלמל הברות שקטות. הוא מתקרב אליו יותר ומנסה שוב להפנות את תשומת לבו - אך הבחור שקוע בשלו, פניו מעידות על ריכוז גבוה, והוא מוסיף למלמל...

הרבי מספינקא זיהה את הבחור, הלא הוא הבחור הקדוש ליפא הברשטאם הי"ד - בנו של האדמו"ר הרה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנז זי"ע. הבחור היה עלם צעיר, והמחזה המרטיט בו הוא נראה יושב על אבן וממלמל הברות לא ברורות בעומק השאול באושוויץ - עורר את סקרנותו של הרבי מספינקא. מה הוא מחפש כאן? מדוע הוא יושב כך, ומה הוא ממלמל?

לאחר שניות ארוכות של המתנה, פקח הבחור את עיניו, ונפעם לגלות כי מישוה עומד ומביט בו. ואז שאל אותו הרבי: 'אמור לי בבקשה, מדוע אתה יושב כך? במה מוחך מאומץ כל כך, מה כה מטריד אותך בעומק השאול בו אנו נמצאים, ומה אתה ממלמל ללא הרף בשקט ובריכוז גבוה?'

הבחור שמע את השאלות, הניף את אצבעו לעבר ארובות המשרפות, והשיב כשדמעות לחות בזוויות עיניו: 'הנה, כאן אני רואה את ארובות המשרפות, בהן מוסרים יהודים רבים כל כך את נפשם על קדושת השם. אני משער' - אמר הבחור הקדוש ואנחה נעקרה מלבו - 'שאני הבא בתור, זה עניין של זמן, שעות או ימים...'

הרבי מספינקא נותר ממקומו. לא רבים העיזו במחנה לדבר, או אפילו לחשוב, על העתיד הנורא המצפה להם. והנה הבחור מספר על כך ביישוב הדעת, ומוסיף:

'אני עומד לעלות לישיבה של מעלה, ואני רוצה להגיע מוכן, תוך שאני שולט בחומר שלמדתי כל חיי. לכן אני יושב ומשנן את כל מה שלמדתי, חוזר על התורה שלמדתי בעולם הזה, למען אזכור אותה היטב. אני רוצה להיות ערוך ומוכן לרגע בו אכנס בשערי שמים!' - אמר הבחור בפשטות...

לימים, סיפר האדמו"ר מספינקא את דברי הבחור, והוסיף בקול מצמרר: 'שוו בנפשכם, בחור לא מבוגר, עלם צעיר ממש, שנמצא בעומק השואה האכזרית אי פעם. כולם מסביב שרויים ושקועים במלחמה על החיים, והבחור הזה - ממוקד מבט, מכוון מטרה, חותר ליעד של חיי - לדעת, להכיר ולשנן את התורה כולה על בוריה!'

והרי שם במחנות - הוסיף הרבי - 'לאיש מאיתנו לא היה כח לחשוב, לא היתה יכולת להרהר על העתיד. אבל הבחור הזה, שמחשבתו ומבטו נתונים ומפוקסים למטרתו העילאית הנכונה - לא התבלבל ולא היה נבוך. הוא הוסיף לפעול לפי השליחות שלו, שינן את התורה כדי להכין את עצמו, ודבר לא הרתיע אותו או שינה את תוכניותיו!'

סיפור מופלא זה, אותו סיפר נכדו של הרבי מספינקא - הגה"צ רבי יעקב יוסף טווערסקי שליט"א רב קהילת ויז'ניץ מונסי בלייקווד, מעורר השתאות, מרטיט כל לב:

לפנינו בחור צעיר לימים, הנמצא בעומק השואה האכזרית שהיתה מימות עולם. הוא יודע שזה עניין של זמן עד שחיי יילקחו ממנו, מביט מרחוק אל עבר ארובות העשן ומבין שעוד מעט גם תורו יבוא. ובכל זאת - הוא ממשיך להיות צלול בדעתו, איתן במחשבתו, ממוקד במטרתו: לנצל את הזמן. לקנות את התורה. לשנן את לימודיו. להתכונן לחיי הנצח!

התנאים שסביבו אינם משפיעים עליו, האיומים על חיי אינם מרתיעים אותו, הלחץ מפני עלייתו השמימה לא מבלבל אותו ולא נוטל את שלוות נפשו. כי הוא ממוקד מטרה, לבו ונפשו מכוונים למשימה, השליחות שלו נמשכת ואף מתעצמת: לקנות עוד ועוד תורה, להיות מוכן לרגע בו יכנס בשערי שמים!

הבה נלמד מהסיפור הזה את המסר לחיים שלנו, שברוך ה' מתנהלים בתנאים טובים יותר, ודווקא לכן - - -

הבה נזכור להיות ממוקדים במטרתנו האמיתית בחיינו כאן, ניצל הזמן לקנות קנייני נצח, השקעת מאמץ במה שיעניק לנו תועלת נצחית, עבודה מאומצת בכיוון הנכון - עשיית נחת רוח לבורא עולם. זו מטרתנו, זו שאיפתנו. וככל שנהיה ממוקדים בה, ככל שהיא תוביל אותנו, ככל שנמדוד כל אתגר או משב רוח לפי התועלת שיביאו עימם להגשמת תכליתנו ותפקידנו - כך נוכל להגיע אל מטרתנו

המשך בעמוד 31

נעמד רבי יוסף חיים זוננפלד במלוא קומתו, אל מול קבוצת הבריונים שאיימו עליו, ואמר בקול תקיף: "הנני מוכן לקדש שם שמים, אתם יכולים לירות בי! אני מהאמת לא אזוז כמלוא נימה"

כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם אל האדם!

הרב בנימין בירנצווייג

"וַיֵּשֶׁא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה עֹשׂוּ בָא וְגו', וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַ פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחִיו" (בראשית ל"ג, א-ג)

מדוע שינתה התורה הלשון, וכתבה 'עד גישתו עד אחיו' ולא 'עד עשיו' כפי שכתבה בתחילת הפסוקים ובהמשכם שמוזכר רק הלשון 'עשו'? מה בא שינוי לשון זה ללמדנו?!

נס גדול התרחש לרבה של ירושלים, מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, בעקבות התגלית לסיבת שינוי הלשון של התורה בפסוק זה!

וכך סיפר נכדו, על שהתרחש בבית סבו באותם הימים של התחדשות הישוב היהודי בארץ ישראל, ומלחמות הדת בפורקי העול:

"ישבתי ולמדתי את שיעורי היומי הקבוע עם הסבא, כשלפתע פרצו לחדר חבורת צעירים גבוהים וחסונים בעלי הופעה שחצנית ומאיימת, שפתחו במקלה בטונים גבוהים בקללות עסיסיות, ובביטויי גנאי נגד המלשינים והבוגדים, שהולכים לגויים לדבר סרה ולהוציא דיבה רעה נגד הציונות ונגד ההנהגה הרשמית של עם ישראל.

"אני, כנער צעיר לימים, נבהלתי ונפחדתי מאד. דחקתי את עצמי לקרן זווית תחת התקרה המקומרת. הסבא, הרב זוננפלד זצ"ל, נשאר ישוב על מקומו כשארשת של שלווה ורגיעה נסוכה על פניו, בהביטו הישר בפרצופים המאיימים של הבריונים הגברתנים, במבט של חמלה וצער על בנים לעם ישראל, שפרקו עולה של תורה ודרך ארץ והתדרדרו לדרגה שפלה של מרצחים.

"שלוות נפשו וקור רוחו של הסבא, הביכו את המתנפלים שעוד הגבירו את השתוללותם תוך קמיצת אגרופים מאיימים למולו, כשהגיעה השתוללותם לשיא, והופעתם לבשה ממדים של איומים מוחשיים, התחיל הסבא לפרוץ את הכפתור העליון של חולצתו שהיה רכוס כמעט עד צווארו, עד שגילה את לבו, וכך כשמקום ליבו חשוף, נזדקר לפתע הסבא בתנועה זריזה מעל כסאו, התייצב מולם ופתח את דבריו בטון תקיף ובלתי רגיל:

"הנני מוכן לקדש שם שמים!!! ירו בי! רצחוני! אני מהאמת לא אזוז כמלא נימה!! לכו אמרו לשולחכם שהיהדות החרדית לא תהא מדרס לפני בני עוולה, אמנם לנו אין השפעה ודעה על מעשיכם ומעלליכם, אולם גם לכם אין זכות להתערב בענייננו ולכוון את מעשינו, הם ילכו בדרכם ואנו נלך בדרכנו, ושום איומים לא יפחידונו!!!

"דבריו התקיפים של הסבא העלו את המתיחות לנקודת רתיחה, וכשנדמה היה שהנה עומדים הבריונים לבצע את איומם, לפתע הרימו הללו את רגליהם והסתלקו בחיפזון.

"להפתעתי ולהפתעת עוד אנשים שהיו במקום, הסביר הסבא את המאורע ואת קיצו המפתיע כדרכו, במעשה שהיה:

"בעיירה שאדיק שבפולין שבה חי הצדיק רבי נחום לעווי [שהתפרסם לאחר מכן בהיותו בירושלים, כצדיק הנודע ר' נחום שאדיקר], התגורר מלשין יהודי שהפיל את חיתתו על יהודי העיירה, מוסר ממונם למלכות, יורד לחייהם של הרוכלים העניים ומתעלל בהם ככל העולה על רוחו הגסה, מבלי שיהיו מושהו להניאו ממעלליו.

"תאווה משונה הייתה לו למוסר הזה. כל שבת בבוקר היה בא לביהכ"נ הגדול של העיירה, מתיישב במזרח ועולה דווקא לעליית שישי. באחד הימים נפטר רב העיירה, ובמקומו נתמנה אחד מגדולי התורה, שאיווה לו דווקא רבנות של עיירה קטנה ושקטה זו, למען יוכל לשקוד על התורה באין מפריע. בין חבורת התלמידים שבאו להסתופף בצלו של אותו גדול, היה גם הצעיר רבי נחום שאדיקר, ובית כנסת קטן היה לו לרב ליד ביתו, שבו היה מתפלל ועובד את בוראו בפרישות ועוסק בתורה יומם ולילה.

"משהגיעו לאזניו של הרב שמע מעלליו ותעלוליו של המלשין, ודרכו בקודש לבא בשבת לביהכ"נ ולעלות ל'שישי', הרהר בלבו 'לא תגורו מפני איש מה יהא עלי', ואז גמלה בלבו ההחלטה לשים קץ להתקלסותו של אותו מלשין בבאי בית ה'.

"וישלח הרב לקרוא לשמש ביהכ"נ הגדול, ויצווהו להודיע לגבאים

כי בשבת הקרובה הוא מתכוון לבא לתפילת הבוקר בביהכ"נ הגדול. תמחו הגבאים לפשר הדבר - מה יום מיומיי? וציפו לשבת לראות את כוונתו ונימוקו של רבם.

"בשבת בבוקר הופיע הרב בביהכ"נ, כשהוא מלווה ע"י שני תלמידיו הבכירים, שאחד מהם היה ר' נחום. בקריאת התורה כשהגיעה עליית 'שישי' - קרא הגבאי בקול צלול 'עמוד' לאותו מוסר, והוא החל לצעוד בצעדים בטוחים ויהירים לעבר הבימה, כששקט מעיק ומכאיב שורר בין המתפללים.

"והנה רעם של דפיקה עזה הפרה את השקט, וכל העיניים הופנו אל עבר מקום מושבו של הרב משם באה הדפיקה, 'עצור מחוצף, מה לך ולתורה הקדושה?', נשמע קולו המתכתי והרועם של הרב, 'מה לפה טמא ומשוקץ, שמוסר ממונם ונפשם של ישראל לרשות לברך על התורה! צא טמא!!', רעם קולו של הרב בפנותו אל המלשין שנשאר עומד המום ומבולבל.

"הלחלה עברה בין המתפללים, בעת שהמלשין זינק בפנים מפיקות אימה וזעם כלפי הרב, כשאגרופיו הקמוצים דרוכים ומונפים להלום במרא דאתרא, אלא שחומה של אנשים התייצבה והפרידה בין המוסר הזועם לבין הרב שעמד זקוף ללא חת, בחר-אף פנה המלשין הנעלב והזועף לעבר דלת היציאה, ומתוך אגרופיו הקמוצים שלח אצבע מאיימת כלפי הקהל והמרא דאתרא כאומר 'עוד אלמדכם לקח'.

"באחד הימים הוזמן הרב להיות מוהל באחד מכפרי הסביבה. השכים הרב קום ובלוויית שני תלמידיו יצא לדרך בדרך העפר הפונה מהעיר אל הכפר, והנה הם לא הרחיקו לכת, כשלפתע הבחינו שני התלמידים במלשין הדוהר בסוסו מהכוון הנגדי לקראתם, ואף מנפנף בשוטו לעומתם כמאותת להם לעצור. יצא לבם מרוב פחד בעוד שהרב, שגם הוא הבחין במתרחש, נשאר שלוו ורגוע כאילו אין העניין נוגע לו כלל. ככל שהסוס ורוכבו התקרבו - גבר והלך פחד התלמידים וחששם מהתוצאות המאיימות - כשכל אותו זמן לא סרה שלווה הרב מעל פניו האציליות.

והנה קרב ובא הסוס הדוהר, וממנו קפץ בתנועה זריזה המלשין, שניגש בצעדים מהירים לעבר עגלת הרב שנעצרה אף היא. לתדהמת התלמידים נעמד המוסר ע"י עגלת הרב, ובהתכופפו בהכנעה כלפי הרב התחיל ממלמל משפטים מקוטעים: 'מורנו ורבנו! סלח לי! מחל לי על כל מה שעוללתי וחטאתי נגדך, רבי! שא נא את עוונתי כי אתה הצדיק ודרכיך ישרים ורק אני ומעשי מקולקלים המה', ותוך שהוא ממלמל דברי פיוס וריצוי פנה עורף קפץ בחזרה על סוסו ונעלם מן האופק.

"כשהם נדהמים ונפעמים מהמחזה שהתרחש שכולו נס ופלא, נתנו שני התלמידים עיניים תמהות ברבם שנשאר שליו כמקודם, כשהוא מסביר להם שאין כאן לא אות ולא מופת. הוא הסביר את פשר

הדבר: 'כשראיתי את המוסר הדוהר ומתקרב לקראתנו, חיפשתי מפלט והצלה באחד מפסוקי תורתנו הקדושה, והנה נזדמן לי פסוקו של החכם מכל אדם (משלי כז יט): 'וכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם' - ומיד התחלתי להרהר ולהפך בזכותו של אותו בר נש, כמה אומלל הוא, וכמה זקוק הוא לרחמים בשפל התהום המוסרי אליו נתדרדר, ומי יודע, אולי האשמה היא לא כ"כ בו אלא בנסיבות חינוכו וסביבתו? ייתכן מאד שאם היו מוכיחים ומייסרים אותו מקטנותו, ומכוונים אותו לדרך הישרה, לא היה מגיע לאן שהגיע. כהנה וכהנה השתדלתי להפך בזכותו, עד שנכמרו רחמי עליו ונעקרה מלבי כל טינה נגדו, ומכיוון שכך פעל כאן הכלל של 'כמים הפנים לפנים' ואף הוא - נכנסה מחשבה טובה בלבו, והתחיל להרהר אולי הרב צודק, כי הלא בטח מה שעשה עשה מתוך כוונה טהורה לשם שמיים, ולא לשם קניסור, ואם הוא פעל ללא מגור נגד התנהגותי רק את חובתו מילא, ובוודאי מתוך מחשבות כאלה - נתרכך לבו והגיע לרגע של חרטה ובקשת סליחה.

"הנה סיים הסבא הרב זוננפלד את דבריו: 'בדברים האלו הרהרתי גם אני, בשעה שעמדו מולי חמשת החלוצים והקמיצו אגרופים מאיימים מולי, וכך התהפך ליבם ונסו מהמקום'.

"המשיך הרב זוננפלד ואמר: 'אני מצאתי רעיון זה בתורתנו הקדושה - כשבאו המלאכים אל יעקב וסיפרו לו: 'באנו אל אחיך אל עשו', וביאר רש"י שם: 'שהיית אומר אחי הוא, אבל נוהג עמך כעשו הרשע עודנו בשנאתו', ואמנם עשו שונא הוא ליעקב, אבל גם יעקב שונא את עשו' כי משנאיך ה' אשנא'.

"והנה אח"כ כתוב: 'וישא יעקב עינו וירא והנה עשו בא לקראתו וארבע מאות איש וכו'', כשיעקב ראה שהסכנה מתקרבת מה עשה?! 'וישתחו שבע פעמים עד גשתו עד אחיו', יעקב השתחוה וכפה את מחשבותיו והפך בזכותו של עשו 'עד אחיו', יעקב התייחס עכשיו לעשו כ'אחיו' - במחשבתו חשב על עשיו לטובה שהוא אחיו, וע"י מחשבות זכות אלה נתעוררה בו האחוה, אחרי שחיפש את הנקודה הטובה מתוך הרע, ומה היו התוצאות - 'וירץ עשו לקראתו ויחבקו' - נתגלגלו רחמי ונשקו בכל לבו.

"הנה, כי יעקב אבינו השתמש בסוגלת התורה הזו! 'כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם אל האדם', זאת התורה גילתה לנו במה ששינתה הלשון 'עד אחיו' לא כתבה 'עד עשיו' - כי יעקב שינה כאן את מחשבותיו הרעות על עשיו למחשבות טובות על 'אחיו', ובכך הפך מחשבת עשו עליו גם לטובה".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

הסבא כדרכו בקודש לא זו ולא נע, מלא בטחון בקב"ה, שהפורעים לא יגעו בו לרעה, המשיך לעמוד כשכוס ההבדלה בידו, והמתין לעת שיוכל להבדיל. כעבור כמה רגעים, הוא הבדיל על הכוס בשלווה. תלמידיו העידו שקולו היה רצוף וגופו היה רגוע ואף טיפת יין אחת לא נטפה מן הכוס

הרב ישראל ליוש

ביום י"ז בכסליו חל יום היא"צ של הגאון הצדיק רבי יוסף יוזל הורוביץ זצ"ל, המפורסם בכינויו 'הסבא מנובהרדוק'.

רבי יוסף יוזל נולד בשנת תר"י בעיר 'קורטובאן' לאביו הגאון רבי שלמה זיו זצ"ל רב העיירה. בבית גדול ששימש לאכסניה לרבנים וגאונים רבים גדל רבי יוסף יוזל, עם שלושת אחיו וארבע אחיותיו. בנערותו גילה כשרונות מיוחדים, ומסר בעיירתו שיעורים, וכתב חיבור על ספר 'קצות החושן'.

כשהיה בן שמונה עשרה נשא את אשת נעוריו מהעיירה 'שווקשנה', ובין האירוסין לנישואין נפטר חותנו, ופרנסת אלמנתו ושמונת ילדיה נפלה על כתפיו, והוא נאלץ לצאת למסחר, וכישוריו המיוחדים עזרו לו גם בזאת.

במסחרו הגיע פעמים רבות לעיר 'ממל', שם הכיר את מורו ורבו הגאון רבי ישראל סלנט'ער זצ"ל, ואחר שדבק בו, עזב את עסקיו והתמסר כולו ללימוד תורה ומוסר, בכולל ב'קובנה', יחד עם הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל, הגאון רבי נפתלי אמסטרדם זצ"ל ועוד.

לאחר תקופה, עבר עם אשתו ובנו ל'סלובודקה', שם הסתגר לתקופה ארוכה שלא בא במגע עם איש, רק עסק בתורה ועבודת ה'.

הגאון רבי שמחה זיסל זיו, 'הסבא מקלם' זצ"ל התנגד מאוד להסתגרותו ושכנע אותו לצאת ולהשפיע מתורתו ויראתו לציבור, ואכן החל לערוך מסעות חזק ברחבי רוסיה ופבריה.

בשנת תרנ"ו פתח את ישיבתו המרכזית בעיר 'נובהרדוק', ובנוסף פעל לייסד ישיבות ובתי מדרש דומים בערים עם אוכלוסייה יהודית גדולה, שפעלו ברוח שיטתו המוסרית.

בשנת תרע"ד כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, למרות הקושי בקיום עולם הישיבות, המשיכה ישיבת נובהרדוק לפעול ביתר שאת, ומפני החשש מהצבא הגרמני ורוחות ההשכלה, החליט להעביר את ישיבתו לעיירות הפנימיות של רוסיה, עד שהגיע בשנת תרע"ה לעיר 'הומל' הרחוקה משדות הקרב.

בשנת תרע"ט עבר עם חלק מתלמידיו ל'קייב', שם התקבצו פליטים רבים והיה מחזקם ומעודד את רוחם. בסמוך לחג הסוכות פרצה מגפה בעיר 'קייב', ממנה נספו יהודים רבים, ביניהם כמה מתלמידי הישיבה.

הסבא עזר בכל כוחו לחולים, עד שנדבק אף הוא במחלה שממנה לא קם.

בשנת תשכ"ג פונה בית הקברות היהודי ב'קייב', והעלו את עצמותיו לארץ ישראל בלוויית רבבות, ביום י"א בסיון, ונטמן בהר המנוחות בירושלים ת"ו.

"וַיֵּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ וַיַּחֲזֵק אֶת הָעֵם אֲשֶׁר אֵתוֹ וְאֶת הַצֵּאֵן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנֵי מַחְנֹת" (בראשית ל"ב, ח')

האמונה והביטחון - כותב הרמב"ן (בפ"א ב'ספר האמונה והביטחון' המיוחד לו) - הם שני עניינים נפרדים, לא כל המאמין בוטח, אבל כל הבוטח מאמין...

האמונה היא כמו האילן, והביטחון הוא כמו הפרי. הפרי אכן מעיד על האילן שגדל ממנו, וכמו"כ הבוטח בה' מעיד כי הוא אכן מאמין בו, כי אם לא כן במה יבטח. אך כשם שאין האילן מעיד על פירותיו, כי יש אילנות שאינם מוציאים פירות, כך המאמין אינו בוודאי בוטח בה', כי לפעמים יחשוש שמא יגרום החטא, או שמא קיבל כבר על מעשיו הטובים, בניסים שעשה עמו הבורא. ועל כן אף המאמין משתדל, כי הוא ירא שמא החטא גורם. ולולא

שהפורעים לא יגעו בו לרעה, המשיך לעמוד כשכוס ההבדלה בידו, והמתין לעת שיוכל להבדיל. כעבור כמה רגעים, הוא הבדיל על הכוס בשלווה. תלמידיו העידו שקולו היה רצוף וגופו היה רגוע ואף טיפת יין אחת לא נטפה מן הכוס.

לא רק מעצמו תבע לבטוח בקב"ה בשלמות, גם מתלמידיו ומהיהודים שהתדפקו על דלתו, תבע כן.

יהודי פנה אליו בבקשה שיברך את בנו השוכב על ערש דווי ונוטה למות. "עליך להשתדל להביא רופא מפורסם, מומחה גדול שיציל את בנך מן הסכנה" - אמר לו הסבא - "אך התשלום על כך רב מאוד... מאה רובל..." בליט ברירה הסכים האב לשלם את מיטב כספו, העיקר שבנו יתרפא...

"כוונתי היתה" - הסביר לו הסבא - "שעליך לשכור עשרה אנשים שיתפללו על בנך החולה, ויאמרו 'אמן יהא שמיה רבא' בכוונה, כהבטחת חז"ל שהעונה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כוחו קורעין לו גזר דינו..."

"מאה רובל...!?" - החל האיש לקבול על השכר המרובה של המתפללים - "כל כך הרבה כסף צריך לשלם להם...? ומי אמר כלל שזה יועיל...?"

"הכי צד תעזור תפילתך" - הוכיח אותו הסבא - "אם אתה בעצמך מסתפק ביעילותה וביכולתה לרפא לפחות כמו הרופא המומחה...? הרי רק הוא ית' רופא כל בשר הנאמן, ברצותו מחיה וברצותו ממותת..."

"וַיַּעַב בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע בֶּךָ יִרְךָ יַעֲקֹב" (בראשית ל"ב, כ"ו)

מִרְן הַסְבָּא מְנוּבֵהרְדוּק זי"ע מביא דברי הזוהר הקדוש שכיון שראה המלאך שאינו יכול לפגוע בתורתו של יעקב, פגע ב'תמכין דאורייתא' שלו.

מבואר, אומר הסבא, שאכן אין בכח היצר הרע ליגע בלימוד תורה עצמו, ולכן פוגע באמצעים הנדרשים לאדם כדי ללמוד.

ומכאן יש לימוד לדורות הבאים, כי מעשה אבות סימן לבנים, שבאמת בכל מה שנוגע לגוף לימוד התורה, יקשה מאוד על היצר הרע להחלישו, וכל עיקר עבודתו ופעולתו הוא ב'תמכין דאורייתא', שאלות החיים ודאגתם, והתנאים הנלווים הנצרכים לאדם כדי לישב ללמוד בשלווה

וזוהו מה שאמרו חז"ל (חולין צא א) חד אמר שהיצר הרע נדמה לו כעכו"ם וחד אמר שהוא נדמה כתלמיד חכם, ונראה שלא נחלקו, אלא אלו שני דרכים בתחבולות היצר להחליש ה'תמכין דאורייתא' של הלומד תורה. פעמים שיבוא אליו כעכו"ם היינו שיבלבל אותו בדעות כוזבות של כוחי ועוצם ידי, ושאר טענות משונות המונעות אותו מלהשקיע בלימוד התורה, ופעמים שיבוא

היראה מן החטא, היתה ההשתדלות, חיסרון באמונה. אבל הבוטח באמת, אינו מפחד מן החטא, וע"כ אינו משתדל שהרי בוטח הוא, כמו שאמר דוד בתהילים (ק"ב) 'משמועה רעה לא ירא נכון לבו בטוח בה'.

בזאת מבאר הרמב"ן את פחדו של יעקב מעשיו, והשתדלותו בחציית העם אשר איתו והצאן והבקר לשני מחנות. כי באמת הרי הבטיח הקב"ה ליעקב: 'הנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך...' וממה חשש יעקב? וכי, חלילה, לא היה בוטח בהבטחת הקב"ה?

אלא, בפסוקים מבואר שיעקב אבינו אכן חצה רק את העם אשר איתו ואת הצאן והבקר, אבל את נשיו ואת בניו לא חצה, כי עליהם היה בוטח בהבטחת הקב"ה, אבל על העם אשר איתו ועל מקנהו, לא הבטיחו הקב"ה, ועליהם חשש שמא יגרום החטא, והשתדל בחצייתם לשני מחנות.

מִרְן הַסְבָּא מְנוּבֵהרְדוּק זי"ע (מדרגת האדם, דרכי הביטחון פ"ח) מביא את דברי הרמב"ן, ומוסיף שניתן לומר שאף חששו של יעקב מן החטא, לא היה אלא מפני שהיה לו עסק עם עשיו, שנתברך מיצחק: 'והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צווארך', היינו שכוחו של עשיו כל כך גדול, עד שאפילו ירידה מועטה של יעקב, מרוממת אותו, לכן חשש יעקב שמא החטא יגרום חיסרון בממשלתו של יעקב על פני עשיו, אבל באמת אין החטא סיבה לחיסרון בביטחון, כי אפילו רשע הבוטח בה' חסד יסובבנו.

מידת הביטחון של מִרְן הַסְבָּא מְנוּבֵהרְדוּק זי"ע הלא היא מן המפורסמות. מעולם לא דאג את דאגת המחר בשום ענין, כפי שעוד יסופר, וגם לא התרגש מאף מאורע גדול ומסוכן ככל שיהיה, ולא זו בעבור שום מקרה כמלוא נימה משגרת חייו הרוחניים...

עוז בטחונו בקב"ה ניכר מאוד בשנות האימה, עת פרצה מלחמת העולם הראשונה, כאשר התמוטט מוסדי תבל, והישיבות התקשו לכלכל את בניהם, רבים מבני הישיבות חזרו לבתיהם לבקשת ההורים, ורק ישיבת נובהרדוק עמדה כצור איתן, ולא זו בלבד שלא סגרה את שעריה, עוד הסבא הכריז ופרסם בעיתונים שהישיבה נכונה לקלוט את כל התלמידים שיבואו.

השמועות דברו על כך שהסבא מבטיח שמי שיבוא לישיבה ינצל מגיוס לצבא, ואכן המוני בחורים הצטרפו לספסלי ישיבת נובהרדוק. ובכל אותה העת, למרות המצב הבלתי ברור בעולם כולו, עת מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, לא חדל הסבא מלייסד ישיבות נוספות, כשהוא עומד על גבן, תומך, מעודד וממריץ.

בשנה האחרונה לחיי הסבא, המלחמה התנהלה בשיא תוקפה, אך בביתו של הסבא, כאמור, התנהלו החיים כסדרן. פעם אחת, במוצאי שבת, רצה הסבא להבדיל כשהכוס כבר היתה מונחת בידו, ולפתע פרצה לעיירה קבוצת פורעים, וברחוב נשמעו מטחי יריות כבדים, שלא פסחו אף על חצרו של הסבא, ואט אט התקרבו הפורעים לביתו, ובני הבית מיהרו להסתתר.

אך הסבא כדרכו בקודש לא זו ולא נע, מלא בטחון בקב"ה,

אליו כתלמיד חכם, שיבוא אליו עם סברות שאף לפי התורה, אין לו ללמוד כל כך בהתמדה, ויגייס ל'טובתו' מאמרי חז"ל: 'יפה תלמוד עם דרך ארץ' ו'כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה', ועוד כהנה סילוף מאמרים, כדי לעקמו מדרך טוב, והסבא מאריך שם (דרכי הבטחון פרק י"ב) עוד בתחבולות היצר והעצות להישמר מהן.

ומסיים מאמרו: "והחובה רבה על המבקש ה' באמת, שישמור עצמו בתחילה שלא יהיה נאחז בסבך של 'תמכין דאורייתא', היינו החשבונות של שאלת החיים, ומצב הכבוד שלו בחיי החברה, ועליו להימסר עצמו אל התורה, ולפרוק מעל צווארו עול חשבונות הרבים, שעל ידי זה יתקדש קודש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם".

תקצר היריעה ויכלה הדיו אם נספר אף מעט מהתגברותו של הסבא זי"ע על יצרו, ומשליטתו המלאה עליו בכל שטחי החיים, הן ביראתו שקדמה לחכמתו, והן במידותיו הנאצלות, להרנין לב נדכאים ושפלים...

די אם נספר כיצד עזב את עולם המסחר שעסק בו, ונזרק באחת כל כולו לעולם התורה והיראה...

כאשר פגש הסבא לראשונה את הגאון רבי איצ'לה בלאזר מפטרבורג זצ"ל, שאל אותו ר' יצחק: "לאן פניך מועדות?", "ללייפציג, לסחור ביריד!" - השיב הסבא.

"ותורה מה תהא עליה?" - שאל ר' איצ'לה, "צריך אני לפרנס את משפחתי" - ענה הסבא - "אם לא אתעסק במסחר, במה נחיה?...?" "ובמה נמות..." - הוסיף ר' איצ'לה לייסר את הסבא - "מה נענה ביום הדין...!?"

דברי רבי איצ'לה שיצאו מן הלב, נכנסו היטב לליבו של הסבא, והציתו בו שלהבת קודש ומיני אז דבק בתורת המוסר והיראה.

בעקבות הפגישה עם הגאון רבי ישראל סלנט'ער זצ"ל שתואר כאן, דבק בו הסבא זי"ע והלך אחריו כשבוי ביד שוביו...

היה זה באחד ממסעותיו של הסבא לעיר 'ממל', שם פגש את רבי ישראל ושוחח עמו בעניינים העומדים ברומו של עולם. תוך כדי שיחתם נודע לרבי ישראל שהסבא כבר שכר עגלה כדי לחזור הביתה בתום הפגישה, ואז האיצ בו רבי ישראל שיחזור לאכסנייתו, כי אולי יחפש אותו העגלון, ומשלא ימצא אותו, תגרם לו עגמת נפש, "על אף שיחתנו החשובה" - הסביר רבי ישראל - "אסור לעשות זאת על חשבון הזולת..."

רגישותו של רבי ישראל, הקסימה מאוד את הסבא, ומיני אז נקשר בו ובתורתו, עזב את מסחר העולם הזה ודבק בחיי העולם הבא.

הרבנית ע"ה ספרה שתמיד כאשר חזר מבית המרחץ בערב שבת, היה חסר אחד מבגדיו, וכשנשאל על כך, התברר שמסר את הבגד

לאחד הנזקקים.

תלמידו הג"ר ירוחם ורהפטיג זצ"ל סיפר שפעם בא לפנות בוקר לחדרו וראה שהדלת הפנימית מפורקת, לאחר העיון ראה שהסבא ישן עליה כשהוא מכוסה בגלימתו, ועל מיטתו ישן אחד הבחורים. פעם בא אליו בחור מהישיבה ובפיו בקשה: "עלי לשוב לביתי ואין בידי פרוטה להוצאות הדרך...!", מיד לקח הסבא מביתו הכלה את טבעת האירוסין שקיבלה מחתנה, הוא משכן אותה ולווה תמורתה כסף ונתן לבחור הנזקק.

היה ירא חטא מאוד. פעם הלך ברגל מ'ברדיטשוב' ל'זיטומיר', ולא הסכים לעלות לעגלה בשום אופן, כי חשש לשעטנו בכיסאות.

תלמידו המובהק הג"ר יואל ברנצ'יק זצ"ל הצטרף אל הסבא בדרכו לייסד ישיבה ב'ביאלסטוק', הם הלכו ברגל כל הלילה, ורק לפנות בוקר נזדמנה להם עגלה, ומחמת עייפותם הרבה נרדמו מיד כשהתיישבו בה.

לפתע התעורר הסבא בבהלה, ושאל בחרדה: "האם איחרנו זמן קריאת שמע?", "לדעת הגר"א עדיין לא איחרנו זמן קריאת שמע!" - ענה ר' יואל.

לאחר שבע שנים נפגשו שוב הסבא ור' יואל, ושוב שאל אותו הסבא: "האם אתה בטוח שלא איחרנו בשעתו זמן קריאת שמע, או שאמרת כן להפיס את דעתי...?"

וכעבור שש שנים, שוב נפגשו הרב והתלמיד, ושוב אמר הסבא לר' יואל: "עדיין חוששני לאותו איחור זמן קריאת שמע..."

פעם בערב שבת השאיל משכנו לאכסניה, תושב מוסקבה, מברשת לנקות את בגדיו לכבוד שבת, כשרצה להשיב לו אותה, גילה כי הלה כבר הלך לבית הכנסת לתפילת 'קבלת שבת', וכשרצה לעשות זאת במוצאי שבת, התברר כי הלה ארז את מטלטליו ועזב כבר את האכסניה.

המברשת נותרה בידי הסבא, והצטער מאוד על שאינו יכול להשיבה לבעליה, ומאז תמיד היה מחזר אחר אותו אדם, ובכל מקום שהגיע חיפש אחריו או אחר מכריו.

שבע שנים אחרי אותה שבת, פגש באחת ממסעותיו אדם שהציג עצמו כמוסקבאי, וכמובן מיד שאל אותו הסבא אם הוא מכיר את בעל המברשת, וכששמע הסבא כי הלה שכנו של המשאיל, שמח שמחה גדולה עד מאוד, ומסר לידו את המברשת על מנת ששייבה לבעליה...

"וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב..." (בראשית ל"ד, א')

'וַעֲנָתָה בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מִחְרִי, רַבִּי יְהוּדָה בֶּר סִימֹן אָמַר פְּתִיב 'אַל תִּתְּחַלֵּל בְּיוֹם מִחְרִי, אֵתָה אֲמַרְתָּ:

וְעִנְתָהּ בִּי צְדִקְתִּי בְּיוֹם מָחָר, לְמַחֵר בְּתֶךְ יוֹצֵאת
וּמִתְעַנֶּה, שְׁנֵאֵמַר: 'וַתֵּצֵא דִינָה בֵּת לֵאמֹר'.

[בראשית רבה עג ט]

מִרְן הַסְבָּא מְנוּבֵה־רְדוּק זי"ע מֵאֲרִיךְ לְבָאֵר בַּסֵּפֶר 'מִדְרַגַּת הָאָדָם'
(בְּדִרְכֵי הַבֵּיטְחוֹן פֶּרֶק ג') שֶׁכָּל עֵינֵן הַמִּקְלֹת שְׁפִיֵצֵל יַעֲקֹב אֲבִינוּ
לִיחָם הַצָּאֵן, לֹא הִיָּה חִסְרוֹן בְּאִמּוֹנָה וּבִבְטִיחוֹן, כִּי דָאָג עַל מִשְׁכּוֹרְתּוֹ,
אַלֵּא עֲשֵׂה כַךְ כְּפֻעֵל שְׁעוֹשֶׂה מִלֵּאכְתּוֹ בְּאִמּוֹנָה, כִּי עִ"ז יִתְרַבּוּ הַצָּאֵן
יֹתֵר, כִּי בְּלִי הַצְּבָעִים לֹא יִתְכַּן הַעֵיבוֹר, עֵינֵן שֵׁם.
וּמִכָּל מְקוֹם, אִף שֶׁהִיָּה יַעֲקֹב אֲבִינוּ שֶׁלֵּם בְּמִדְרַגַּת הַבֵּיטְחוֹן, אִף עַל
פִּי כֵן הָעִידוּ חו"ל כִּי לִפִּי מִדְרַגְתּוֹ הָעֲלִיּוֹנָה בְּמִדַּת הַבֵּיטְחוֹן נִחְשָׁב לֹ
לְמַכְשׁוֹל מֵהַ שֶׁחֲשַׁב אֹדוֹת מָחָר, וְאִף שֶׁנִּתְבָּאֵר שֶׁלֹּא הִיָּה זֶה חִסְרוֹן
בְּבִיטְחוֹן וְדָאָגָה עַל הַמָּחָר, מִכָּל מְקוֹם דְּקִדְקוֹ עִמּוֹ כִּי אֵל לֹא חֲשׁוֹב
עַל מָחָר כִּלְלִי, וְלִפִּי דְרָגָתוֹ הָעֲלִיּוֹנָה נִחְשָׁב לֹ לִפְגָּם.
וְלֹ הֵלֵךְ תִּכְפּ מִלְּבָן וְלֹא הִיָּה מִתְעַסֵּק כִּלְלִי עַל עֵינֵן הַמָּחָר, לֹא אֲרַע
מַעֲשֵׂה דִינָה, שֶׁהִיָּה כְּעוֹנֵשׁ עַל דְּבָרָיו, כְּדִבְרֵי הַמְדַרְשׁ הַנ"ל.
וּמִסִּיִּים הַסְבָּא וּמִקִּישׁ הַדְּבָרִים לְמַעֲשֵׂה: "וְכָל שָׂכָן מִי שֶׁמֵּהֲרָס כָּל
מַעֲמָדוֹ בְּמִדְרַגַּת הַבֵּיטְחוֹן בְּשִׁבִּיל דָּאָגַת מָחָר, שֶׁכָּל דָּאָגָתוֹ הוּא
בְּעִיקָר לְעֵנִין שְׁאֵלוֹת הַחַיִּים שֶׁל מָחָר, וְדָאִי שְׂאִין לָךְ מַכְשׁוֹל גָּדוֹל
מִזֶּה".

הַסְבָּא מְנוּבֵה־רְדוּק זי"ע גְּדוֹל הַבּוֹטְחִים בָּהּ, וְכַגּוּדֵל בְּטַחוֹנוֹ כֵּךְ מִיַּעוֹט
הַשְּׁתַּדְלוּתוֹ, הִיָּה סְמוּךְ וּבִטּוּחַ שֶׁחֲסִרוֹנוֹתָיו יִתְמַלְאוּ, אִם חֲפִץ בַּכֵּךְ ה',
וְלֹא טֶרַח עֲבוּרִם מֵאֻמָּה.
מִפּוֹרְסֵם הַסִּיפּוֹר שֶׁפַּעַם יֵשֵׁב הַסְבָּא בְּבֵית הַהִתְבּוֹדְדוֹת בִּלְבַּב הַיַּעַר,
וְלִמַּד לְאֹרֶךְ הַנֶּר, עַד שֶׁהוּא כָּבֵה לֹאִיטּוֹ. הַצֵּטֶעַר הַסְבָּא עַל בִּיטוּל
הַתּוֹרָה שֶׁנִּגְרַם מִכֵּךְ, אִךְ שֵׁם בְּטַחוֹנוֹ בַּקִּב"ה שֶׁאִם אֵכָן מִגִּיעַ לֹ אֹרֶךְ,
הוּא יִגִּיעַ.
וְהִנֵּה לִפְתָּע הִגִּיעַ אָדָם בִּלְתִּי מוֹכֵר הַגִּישׁ לְסָבָא נֶר וְנִעְלָם. הַסְבָּא
שֶׁלֹּא הִכִּיר אֶת מוֹסֵר הַנֶּר, הִבִּין כִּי יָד הַהִשְׁגָּחָה זִמְנָה לֹ אֶת הַנֶּר, וְעַל
כֵּן הִצְנִיעַ אֶת שְׂאֵרֵית הַנֶּר, כְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה, לְזִכֹּר הַנֶּס שֶׁאִירַע
עִמּוֹ בַּעֲבוּר בְּטַחוֹנוֹ בַּקִּב"ה.

לִיָּמִים פְּרָצָה שְׂרִיפָה בְּנוֹבֵה־רְדוּק וּבִין שְׂאֵר הַחֲפָצִים שֶׁנִּשְׁנַרְפוּ, נִשְׂרַף
גַּם הַנֶּר. שֶׁמַּח הַסְבָּא וְאָמַר: "מִן הַשָּׁמַיִם מוֹרִים לִי שְׂאִין יֹתֵר צוֹרֵךְ
בְּאוֹת וּמוֹפֶת עַל דֶּרֶךְ הַבֵּיטְחוֹן שְׁלִי, הֲלֹא הִיא מִצִּיאוֹת קִיָּמָה...."
תְּלִמִּידוֹ, הַסֵּטִיפֶלֶר זי"ע, הִגְאֹן רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנִּיבֶסְקִי זצ"ל
חִיבֵר שִׁיר עַל מַעֲשֵׂה זֶה:

בִּיעַר גְּדוֹל וְגִבּוֹהַ
בֵּין שְׁדֵרוֹת שְׁקֵמָה
בֵּית קֶטָן קְבוֹעַ
מִשְׁנוֹת קֹדֶם הוֹקֵמָה
וְאַחַד קָדוֹשׁ וְנוֹרָא
מִתְבּוֹדֵד לֹ שְׁמָה

וְעוֹסֵק בְּקִדּוּשָׁה וּבִטְהָרָה
בְּתוֹרַת ה' תְּמִימָה
וְיַעֲמוֹל בְּתִיקוֹן הַמִּידוֹת
וְיִרְדָּפֶם עַד חֶרְמָה
וְהִשִּׁיג כָּל חֲמוּדוֹת
וְהִתְמַיְמוֹת וְהִעֲרַמָּה
וְעַל בְּטַחוֹנוֹ בְּקוֹנוֹ
הַנִּפְלְאוֹה וְהַרּוֹמָמָה
נָתַן לִיבּוֹ וְעֵינּוֹ
מִיָּמִים יְמִימָה
וּבִפְרוֹס חֲשַׁכַת הַלֵּיל
בְּנִפּוֹל הִיקוֹם בְּתִרְדָּמָה
יִגְבוֹר הַצְּדִיק חֵיל
בְּלִימוּד הַמוֹסֵר בְּנִעִימָה
וּבִאֲחַת הַלֵּילוֹת
זֶה שְׁעוֹת כְּמָה
לּוֹמֵד הַצְּדִיק בְּהִתְפַּעֲלוֹת
בְּהִשְׁתַּפְּכוֹת הַנִּשְׁמָה
וְשַׁעֲהָ אַחֵר שַׁעֲהָ
חֹלְפֶת וְנִעְלָמָה
וְהֵנֶר דּוֹלֵק בְּדוּמִיָּה
עַדִּי שְׁמִנּוֹ נִשְׁלָמָה
וְהַצְּדִיק אֲבִיר תִּקְוָתוֹ
וּבְטַחוֹנוֹ בְּקוֹנוֹ עֲצוּמָה
לְהִיּוֹת אֹרֶךְ בְּבֵיתוֹ
הִיפְלֵא מֵה' מֵאֻמָּה
הַנֶּר אִךְ כָּבֵה
וְאִישׁ נִכְנַס פְּנִימָה
וְנֶר הַנִּיחַ בְּעֵנוּוָה
וְיַעֲלֵם הָאִישׁ פִּתְאוּמָה

סִפּוֹר דּוּמָה מִסֵּפֶר הַסְבָּא זי"ע בְּאֲחַת מִשִּׁיחוֹתָיו עַל אָדָם אֶחָד, וְיִדּוּעַ
שֶׁזֶה אֲרַע לֹ עֲצָמוֹ.
הוּא יֵשֵׁב פַּעַם בְּתַחֲנַת רִכְבַּת בְּדִרְכּוֹ לְמַחֲזֹז חֲפָצוֹ וְלֹא הִיָּה בִּידּוֹ
פְּרוּטָה עֲבוּר כְּרִטִּיס הַנִּסְיָעָה. הַתִּיָּשֵׁב לִידּוֹ אָדָם שֶׁהִכִּירוֹ וְשָׁאֵל אוֹתוֹ
אִם יֵשׁ לֹ עֲבוּר הוֹצָאוֹת הַדֶּרֶךְ? וּמִשְׁנַעֲנָה בְּשִׁלְיָהּ, שָׁאֵל אוֹתוֹ: "אִם
כֵּן, הִכִּיצַד תִּסַּע?" "אֵל דָּאָגָה" - עֲנָה לֹ הַסְבָּא - "יֵשׁ עוֹד זְמָן, עַד
שֶׁהִרְכַּבְתָּ תְּגִיעַ, בּוֹטָח אֲנִי בָה' שִׁיְהִיָּה לִי כְּרִטִּיס..."
הַדְּקוֹת עוֹבְרוֹת, הִרְכַּבְתָּ עוֹמֵד לְצֵאת מֵהַרְצִיף וְכְרִטִּיס הַנִּסְיָעָה
בּוֹשֵׁשׁ מִלְּבוּא, אִךְ הוּא בְּשִׁלוּתוֹ, וְהַחֲבֵר רוֹטֵן עַל הַסְבָּא וְזוֹעֵק:
"מֵאִין לָךְ הַבְּטָחוֹן הַזֶּה...!! וְכִי עִם בְּטָחוֹן אֲפֻשֶׁר לְשֵׁלֵם בְּרִכְבָּת...!!"
אִךְ הַסְבָּא בְּשִׁלּוֹ, לֹא מִתְרַגֵּשׁ מִזְעָקוֹת חֲבֵרוֹ, מִמִּשִּׁיךְ לְבִטּוּחַ בַּקִּב"ה
שֶׁאִם הוּא צָרִיךְ לִיסוּעַ בְּרִכְבַּת זֶה, הַכְּרִטִּיס הַמִּיּוֹחַל בּוֹא יְבוֹא...
וְהִנֵּה הִרְכַּבְתָּ כְּבֵר צוֹפֶרֶת אֶת צִפִּירַת תְּזוּזָתָהּ, וְלִפְתָּע רָץ לְעִבְרוֹ

מלמדנו יעקב אבינו דרך חיים: לוותר, ושוב לוותר! מי שמוותר - מצליח!

ויתור - היסוד שעליו עומד הבית

קבוצת אברכים העוסקים בהכנת חתנים לבניית ביתם, נכנסה למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל ושאלה בפייהם: בדרך כלל ההכנה כוללת סדרה של שמונה עשר מפגשים. והנה הגיע חתן מחוץ לארץ, שמועד חתונתו בעוד שלושה ימים, והלה לא עבר כל הכשרה בחוץ לארץ. על מה ידברו איתו בפרק הזמן הקצר שנותר? נענה הרב ואמר להם: "תגידו לו: תוותר, תוותר, תוותר! זהו היסוד שעליו עומד הבית! אם תכינו אותו לוותר - הוא יחיה חיים טובים, וידע איך להתייחס לאשתו!"

החיבור בין בני זוג בתוך הבית, קיים רק כאשר בני הזוג לומדים לוותר זה לזה. בהיעדר ויתור הדדי, במקרה הטוב שני בני הזוג ממשיכים לחיות באותו בית, אך אין ביניהם כל חיבור. כל אחד חי את חייו ועושה ככל העולה על רוחו. במקרה הגרוע יותר הבית מתפרק לחלוטין!

עד כדי כך!

לעתים קרובות נשמעת הטענה: 'קודם כל שהיא תוותר, אחר כך גם אני אוותר. פיפטי פיפטי [חצי חצי]...'!

שום פיפטי פיפטי! תוותר! פיפטי פיפטי הוא הרס הבית! אי אפשר לתאר במלים, את השנאה שנגרמת לעתים רבות בין בני זוג שאינם יודעים לוותר, וכל אחד מהם "הולך עד הסוף".

יעקב אבינו למדנו את היסוד הגדול הזה: לוותר! רק מי שמוותר מצליח!

המנצח האמיתי - זה שמוותר

יש סיפור נפלא, שמוסר השכל גדול בצידו, על האדמו"ר הקדוש רבי יואל מסאטמאר זצ"ל, שתמיד היה אומר למאות אלפי חסידיו, שמי שרוצה להצליח בחיים, לחתן ילדים בנחת - שיוזיל מכספו לצדקה! ובאמת חסידי סאטמאר מפורסמים במעשי הצדקות העצומים שהם עושים. יש להם לב של צדקה!

פעם אחת עבר כאן, ליד בניין הישיבה, חסיד סאטמאר, והתעניין:

"של מי הבניין הזה?", משאמרו לו שזו ישיבת 'אור החיים', ביקש לראות את מי שעומד בראשה. הוא נכנס אלי ואמר: "אני ממש מתפעל! איך הצלחת להקים בניין כזה?" אמרתי לו: "פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול. כל הבניין הזה הוא מלחמם של אנשים. אלו שהצליחו יותר נותנים מעשר". ואז אמר: "גם אני מעוניין לתרום!" וכתב צ'ק על סך עשרת אלפים דולר... חסיד סאטמאר שסתם עבר ליד הישיבה והתפעל!... נפשו איוותה ויעש.

לפני כמה עשרות שנים הגיע האדמו"ר הקדוש לביקור בארץ ישראל, וקבלנו ממנו ברכה. כל העשירים של סאטמאר התמודדו ביניהם, מי יזכה להביאו במכוניתו משדה התעופה לירושלים, כמו האבנים של יעקב אבינו שכל אחת רצתה שעליה יניח צדיק ראשו... עשו מכרז, ובסופו של דבר הזוכה תרם שבעים אלף דולר, סכום גדול מאוד באותם הימים, כדי לזכות בזכות הזאת. פלא פלאים!

על כל פנים, היה גביר גדול אחד שאירגן דינר בליל שבת, באחד מבתי הכנסת המפוארים. הוא תיכנן שהאדמו"ר יערוך טיש, ויעורר את הציבור לעשות צדקה למען המוסדות.

להפתעתו הרבה, לפני שבת, הודיע האדמו"ר כי לא יהיה טיש! הסיבה: הרבנית מבקשת!

"כבוד האדמו"ר! הלוא האדמו"ר הוא הקובע! ובפרט שמדובר על צדקות גדולות למען המוסדות!"

"אם הרבנית בקשה שלא יהיה טיש - אין טיש!"

האדמו"ר הבחין שהלה מתפלא, ואמר: "ואם סבור אתה שהיא, כביכול, ניצחה - לא ולא! אני ניצחתי! כי המנצח הוא זה שמוותר!"

איזה מוסר השכל! רבים אומרים משפטים בסגנון: "אני פה הקובע! אף אחד לא יגיד לי מה לעשות..." הם סוברים שבשתלטנות הזו הם המנצחים, ואינם יודעים שההיפך הגמור הוא האמת הצרופה: מי שמוותר הוא המנצח, הוא המצליח! כמו שאמר ה"חפץ חיים" זצ"ל:

מעולם לא ראיתי אדם שוויתר והפסיד.

ה' משלם שכר למי שמתגבר על מידותיו ומוותר. מי שמתעורר בקרב רצון לדבר לשון הרע, הדיבור כבר עומד על קצה לשונו, וברגע האחרון הוא מצליח להתגבר - לכבוש את יצרו ולנצור את פיו - אין לתאר את שכרו!

ה' משלם שכר למי שמתגבר על מידותיו ומוותר. מי שמתעורר בקרב רצון לדבר לשון הרע, הדיבור כבר עומד על קצה לשונו, וברגע האחרון הוא מצליח להתגבר - לכבוש את יצרו ולנצור את פיו - אין לתאר את שכרו!

ה' משלם שכר למי שמתגבר על מידותיו ומוותר. מי שמתעורר בקרב רצון לדבר לשון הרע, הדיבור כבר עומד על קצה לשונו, וברגע האחרון הוא מצליח להתגבר - לכבוש את יצרו ולנצור את פיו - אין לתאר את שכרו!

ה' משלם שכר למי שמתגבר על מידותיו ומוותר. מי שמתעורר בקרב רצון לדבר לשון הרע, הדיבור כבר עומד על קצה לשונו, וברגע האחרון הוא מצליח להתגבר - לכבוש את יצרו ולנצור את פיו - אין לתאר את שכרו!

(מתוך 'משכני אחריו')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצל בני

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח

בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

סיפר לי יהודי נאמן, איש עסקים נכבד מארצות הברית, שיש לו בביתו 'שעון מעורר' [וועק זייגער], אשר 'נתקע' בשעה 6:13 בבוקר. כל הניסיונות לשנות את שעת היקיצה לא צלחו, גם כשניסה להפסיק את פעילות המפסק המעורר לא עלתה בידו - השעון התעקש לצלצל מידי יום ביומו באותה השעה בעקביות: שש ושלוש עשרה דקות בבוקר!

כשסיפר על כך לחברו בבית הכנסת, העלה הלה השערה, שמא רומזים לו כאן על 'עניין' מסוים. שכן 613 עולה כמניין 'תרי"ג', שהן תרי"ג מצוותיה של תורה! וכידוע שקול 'איסור ריבית' כנגד כל מצוות התורה כולה ['רבי' (עם הכולל) בגימטריא 'תרי"ג'], ובהיותו איש עסקים, אולי רומזים לו מן השמים להזהר מאיסור ריבית... האיש סבר וקיבל. הוא הגיע ב'נסיעה' לארץ ישראל, ובהיותו בעיה"ק ירושלים ת"ו, עלה לביתו של מחותניו, הגאון הצדיק הנודע רבי יעקב בלוי זצוק"ל, דיין ומו"ץ דפה, ורב דשכונת סנהדרה, שהיה מומחה עצום בכל ענייני ריבית כנודע, וגם חיבר חיבור מיוחד בזה, שנתקבל בכל תפוצות ישראל.

בעלותו לבית הרב, הציע בפניו בפרוטרוט את כל ענייני עסקיו, ותהליך מחזור הכספים, ההשקעות, התנובה והתשלומים השונים, ולתדהמתו גילה הגאון עיסקה מסויימת שיש בה איסור ריבית דאורייתא! התברר, אפוא, שאותו סוחר נכשל בשוגג בעבירה חמורה זו שנים רבות!

אמרתי לאותו יהודי, שכנראה הייתה לו זכות מיוחדת שעוררוהו מן השמים לבדוק את מסחרו אם אין בו חשש איסור. כי בהיותו איש ירא שמיים וחפץ להתהלך בדרכי ישרים, כבר העידו חכמינו ז"ל (מכות י:) "בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו". ולכן זכה מן השמים שרמזו לו על כך ב'תקלה' שבשעון המעורר...

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

שעות עבודה מאומצות חש שכל גופו חלש והרעב מציק לו מאד. בעל הבית נהנה מן העבודה, והראה לו את דלת הדירה שממול. שם שכן בית 'הכנסת אורחים' בו חילקו ארוחות כל העת לכל דכפין. "הנה, שם תקבל את האוכל שלך..." - סינן בעל הבית בבזו, וטרק תוך כדי כך את הדלת אחריו.

נכנס האורח אל דירת השכן, וסעד את לבו בטובי המאכלים כיד המלך. כשסיים את ארוחתו ופנה ללכת, העיר לו המארח בחיוך: "תאמר נא 'ישר כח'!"

"על מה ישר כח?", שאל האורח. ענה לו האיש: "הלא אכלת פה ב'הכנסת האורחים' כיד המלך וקיבלת כל מבוקשך מבלי לשלם!"

האורח השבע התפלא מאד: "הלא עבדתי בשביל ארוחה זו קשה מאד!"

או אז נודעה התרמית, שהשכן פשוט ניצל את תמימותו... פנה המארח אל אורחו ואמר: "שוטה שבעולם, אותו שכן רק ניצל אותך היטב, ואילו אני נתתי לך..."

בסיפור זה, שכמובן אינו אלא 'משל', הסביר החפץ חיים פשר ברכת הזן:

הלא אף אנו מקבלים את הפרנסה ואת המזון מן המארח הגדול, מלכו של עולם, שהוא "קל זן ומפרנס לכל ומטיב לכל, ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא", אלא שאנו בטיפשותנו - במקום לפנות אל הכתובת הנכונה, נותנים את עצמנו וכל כוחותינו וזמננו לעבודה יתירה, שאינה מוסיפה הרבה לפרנסה...

עלינו כמובן לעשות את חובת ההשתדלות, כל אחד לפי עניינו, אבל לא להתמסר רק לרדיפה אחר הממון, ולבטל קביעות עיתים לתורה, או תפילה בציבור, וחינוך הבנים והבנות וכו'.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

שומרי תורה ומדקדקים במצוות. מוסדות תורה רבים הוקמו על ידיהם, וכך נתקיימה בנו ההבטחה: "כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא).

מלחמות עשו ביעקב, מלחמת הטומאה בקדושה, נמשכת לאורך כל ההיסטוריה. עשו מנסה לכלותנו בגוף ובנפש, ועלינו לעשות כל השתדלות כדי לגבור עליו ועל כוחו, אך חובה עלינו לדעת כי הישועה הינה אך ורק בידי שמיים. לא רחוק היום בו יתקיים בנו מאמר הכתוב: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש... ולא יהיה שריד לבית עשו" (עובדיה א, יח).

יראו עינינו וישמח לבנו!

(מתוך 'אריה שאג' - בראשית)

אמר: "אין צורך, אני לא צריך מתרגם. הזקן הזה מדבר מתמצית לבו, דבריו טבולים בדם ובדמעות. שפת הלב אינה צריכה מתרגם. אני מודיע מיד על ביטול הגזירה!"

גם באמריקה ניסה השטן לאבד את צורת היהודי המקורי, אך שם הוא פעל בשיטה שונה. האמריקאים החדירו את אידיאל הכסף והעבודה, וניסו לנתק את עם ישראל מהתורה ומהקדושה. אולם הקב"ה שלח מלאך מושיע, בדמותו הנאצלת של רבי אהרון קוטלר זצ"ל, שהחדיר בעם את ההכרה כי "לא על הלחם לבדו יחיה האדם" (דברים ח, ג) והקים ישיבות על טהרת הקודש. כך הפכה אמריקה תוך שנים ספורות משממה רוחנית למרכז שוקק תורה.

גם האדמו"רים שהגיעו מאירופה - בנו באמריקה ציבור עצום של

שמואל", ועמל במיוחד להסביר את דבריו על מכונם. לאחר השיעור אמר, שהוא עמל הרבה להבין ולהסביר את דברי הגר"ב, והוסיף: "הלא מחוייב אני בהכרת טובה אליו, שנתן לי סמיכה באופן שלא היה רגיל בו, ממילא מחוייב אני למשכנוי נפשי לפרש דבריו בסוגיא שלא זכיתי להבינם, ועמלתי עליהם רבות משום כך..." בהזדמנות אחרת סיפר על מידת הכרת הטוב של הגר"ב, שכאשר הגיע לקמניץ וכן כשקרובי משפחתו הגיעו אליו, הוא יצא לקראתם וקבלם בכבוד גדול, כהכרת הטוב על כך שהתארח אצל חמיו כשהיה בניו יורק.

עד היכן הדברים מגיעים? אברך חשוב ישנו בישיבה, שרבינו הקפיד ללכת לכל השמחות שעשה. אמנם היה משתתף ושמו בשמחת כל אברכי הישיבה, אך בשמחותיו השתתף גם כשהיה כרוך במאמץ מיוחד. כשנשאל מאי כולי האי, הרי אותו אברך לא היה ממקורביו הגדולים ולמה הוא כה טורח? השיב: "והלא אברך זה הוא נין ונכד של הגאון בעל ה'נתיבות המשפט' - רבי יעקב לורברבוים, אם כן מחוייב אני כלפיו הכרת הטוב..."

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממותו')

מהר לקרוא לה שם חדש, והיה מקום לסבור - אולי מן הראוי לקרוא לה בשם של חסרון וגרעון, ואולי גם קצת גנאי, אבל חובת הכרת הטוב גם לאחר מעשה - עדיין קיימת, ולכן נקראה בשם של יופי ולא ח"ו של דופי. זהו שמפרשת התורה הטעם ואומרת כי היא היתה 'אם כל חי', שמה השתנה - אך גם שמה החדש כולל מהותה.

אברך עשה לו לקביעות לבוא מפעם לפעם, ולברר עם רבינו את משנת תלמודו. היה זה בערוב ימיו, ורבינו היה חלש מאד, ולכן היה מבקשו להעלות כל פעם רק עניין אחד. יום אחד נכנס ורבינו כדרכו ואמר לו 'ענין אחד!'. לפתע נצרכה הרבנית לעזרה, ורבינו ביקש מהאברך שירד לבית ביתו תבדלחט"א הרבנית אלטוסקי, שתבוא לעזור לרבנית. כששב אמר לו רבינו: "היום תוכל לשאול ככל שתחפוץ..."

פעם הגיע לתפילה בביהמ"ד, ואחד הבחורים שם לב שכסאו עדיין אינו במקומו. הלך לחדר השיעורים להביא את הכסא. כשהשתהה בקשו מרבינו להתחיל בתפילה, ואמר שצריך להמתין לבחור שלא יפסיד את ההתחלה, שכן הלך להביא את כסאו - ואינו מן הדין שיפסיד את תחילת התפילה.

פעם אמר שיעור שהיה בנוי על דבריו של הגר"ב ליבוביץ ב"ברכת

המשך מעמוד 10 | הרב ד"ר משה רוטשילד ז"ל

העובדת, ובאו גם אל ד"ר רוטשילד, והוא, מששמע על המקרה, אמר שיפסיקו לאסוף כסף מעובדי בית החולים, והוא כבר יסדר את העניין על הצד הטוב... הד"ר, שעיסוקיו היו למעלה-ראש, ולא היתה לו חצי-שניה מיותרת מכל שעות היום, החל לרכוש עבור הכלה את כל צרכיה, וזו היתה רשימת המטלות הארוכה שהיתה תלויה ליד הארון, החל ממחירה של שמלת-כלה, ועד אחרון צרכיה של הכלה, ומשפחתה".

(המודיע')

חתונה של אחד הצאצאים, וברור היה שאבא גומל כאן חסד עם מאן-דהו. אלא שככל שמדובר במעשה חסד, ידענו גם שאבא לא יספר לנו על כך, כי בעניינים אלה הוא שמר על פיו, ולא גילה מילה וחצי מילה מכל מה שעשה...

"כשהתחלנו לברר במקומות שונים אודות הפתק הנ"ל, התברר שהמדובר היה באחת העובדות של 'מעייני הישועה', שהייתה אמורה להתחתן, ולרש אין כל. היא הגיעה ממשפחה ענייה, ולא היה להם מאומה. בבית החולים עצמו החליטו לערוך מגבית למען

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי
* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום
* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע
* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

באמת, ולהגשים את שאיפתנו - לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו!

ההשקעה הנכונה...

אל בית הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל נכנס יהודי נכבד ונשוא פנים, רואה חשבון השותף באחת הפירמות הגדולות בארץ. הוא מביט בבית הישן והמתקלף, בדלות הנוראה ובמיטת הסוכנות הפשוטה ששימשה את הרב שטיינמן כל חייו, ולא הצליח לעצור בעצמו: 'כבוד הרב יעבור לדירה אחרת לכמה ימים, ואני מארגן כאן לרב שיפוץ דה-לוקס, בית מפואר כראוי למעמדו של אחד ממנהיגי היהדות!'

הרב שטיינמן חיך, זו לא הפעם הראשונה ששועי עולם באים למעונו ונדהמים מהפשטות השוררת בבית. הוא ביקש מרואה החשבון הנודע להתקרב ולהתיישב, ואז שאל אותו: 'מתקוק תפקידך כרואה חשבון בכיר, אמור לי בבקשה. אם מציעים לי עסקה שתניב עשרה אחוזי רווח, או עסקה המניבה מאה אחוזי רווח - במה לבחור?'

הלה חיך והשיב: 'נו, שאלה קלה... ברור, בעסקה המבטיחה רווח של מאה אחוז!'

'זה מה שאני עושה...' - אמר הרב שטיינמן. 'השקעה בבית בו אני מבלה את חיי הקצרים כאן - היא השקעה שהרווח עליה נמוך, נמוך מדי מכדי להשקיע בו. אני משקיע רק במה שמניב מאה אחוזי רווח - חיי נצח. השקעה רוחנית זו השקעה שמניבה מאה אחוזי רווח, לנצח נצחים. אני משקיע רק בהשקעות מובחרות כאלו!'

סיפור זה, מחדד לנו את התובנה האמיתית: כל השקעה בקנייני העולם הזה - היא השקעה קצרת מועד, לטוות קצר מאוד... השקעה רוחנית - היא ההשקעה הרוחנית, היא המובילה לרווח האמיתי, הבה נתמקד בהשקעות שמניבות רווח אמיתי, וכך ננצל את חיינו בצורה המיטבית כדי להגשים את ייעודינו בהם!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

המשך מעמוד 27 | הרב ישראל ליוש

אדם מבוהל ואומר: "אולי אתה צריך כרטיס נסיעה לרכבת... קניתי כרטיס והתחרטתי... קח אותו בלא לשלם, חבל שהוא יילך לאיבוד...", הודה לו הסבא מאוד, ועלה על הרכבת. "ההוא שקינטר" - אמר הסבא בשיחה - "הרי עליו להודות ולומר: 'עתה ידעתי כי גדול ה'...', אך לאחר תקופה כשפגש אותו, במקום להודות בטעותו, המשיך לרטון: 'איזה הפקרות זו לבטוח בה' ולחכות עד הרגע האחרון. מה היה קורה אילו לא היה בא הכרטיס...!'

וכהנה וכהנה, סיפורים רבים על בטחונו בקב"ה בתכלית. כך היה בערב פסח כשלא היה בביתו פרוטה לצרכי החג, וכשכל בני ביתו דואגים אמר: "כמו שהשמש סובב, כך תשועת ה' כהרף עין" ולפתע ממש בערב פסח, התקבל בדואר סכום כסף שהספיק לכל צרכי החג לביתו ולכל הסמוכים על שולחנו.

וכך גם היה כאשר הגיע עם תלמידו הג"ר יואל ברנצ'יק זצ"ל לבית הברידות, ולא היה במקום מיטות ללון. הסבא הרגיעו ואמר: "בעזה"י תמצא מצעות ללון..." הלכו ביער, והנה מולם בא איכר ועל עגלתו חבילות קש.

לאחר דין ודברים עמו הסכים למכרם להם, אך בתחילה רצה סכום כסף גדול והסבא סירב לשלם לו סכום זה מכספי הישיבה. אחר שנפרדו ממנו בלא הסכמה, רץ לעברם האיכר והסכים למכור להם במחיר המוזל...

גם כאשר עסק בענייני הישיבה, שם מבטחו בה'. פעם הלך עם תלמידו הג"ר הלל ויטקינד זצ"ל לאחר מן העשירים שהתגורר בקצה העיירה, הם הלכו ברגל בקור גדול והתבוססו בבזך. "האם לא כדאי שנזמין עגלה שתקל עלינו...?" - הציע ר' הלל לסבא, אך הסבא סירב...

למרות בקשותיו של הסבא והסבריו על מצבה הכספי הקשה של הישיבה, סירב הגביר לתרום כסף, בטענה שזה עתה הוזיל מכספו עבור עניינים אחרים שיותר קרובים לליבו.

כאשר יצאו, פנה הסבא לר' הלל וביקשו שיזמין כרכרה כדי לשוב לישיבה. "מאי שנא" - תמה ר' הלל - "מדוע בהלוך, כשחשבנו שנקבל כסף, הסבא סירב, ועתה שאין בידינו כסף, הסבא רוצה להזמין כרכרה...?"

"אכן" - הסביר לו הסבא - "בהלוך סמכנו על הגביר, ולכן לא רציתי לקחת כסף מהישיבה עבור נוחיותנו, עתה, שלא קיבלנו מאומה, הרי אנחנו סומכים רק על הקב"ה שהוא ימציא לנו את צרכי הישיבה... וכי קשה לקב"ה להוסיף לנו גם עבור נסיעה זו...!?"

מספרים, שכאשר שמע הגביר את גודל בטחונו בקב"ה, התאמץ ותרם כסף לישיבה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם מותר להרוג חרקים בחול המועד?

האם מותר לבן ארץ ישראל להכין אוכל בחול המועד עבור בני חוץ לארץ לצורך יום טוב שני?

אילו בגדים מותר לכבס בחול המועד?

אם מותר לו להכין עבורם בחול המועד אוכל לצורך יום טוב שני.

- מותר לדוג דגים בחול המועד, ומותר לדוג אף כמות גדולה מעבר לנדרש לחג, ומותר למלוח את כל הדגים על מנת לשמרם לתקופה ארוכה.

עשיית מלאכה בחול המועד לצורך 'דבר האבד'

- אחד ההיתרים לעשיית מלאכה בחול המועד, הוא - 'דבר האבד'. והיינו, דבר העלול להיפסד אם לא יעשו בחול המועד את המלאכה הראויה להיעשות בו.

- מניעת רווח, דהיינו שאם לא יעשה מלאכה בחול המועד יחמיץ הזדמנות מסוימת להרוויח - נחלקו הפוסקים אם היא נחשבת כדבר האבד. ואף לדעת המתירים, אין ההיתר אלא בעשיית מלאכה לשם קבלת רווח הקשור בענייני מסחר, אך לא לשם קבלת רווח מזדמן מן ההפקר. וטירחה שאין בה מלאכה, מותרת אף לצורך רווח מזדמן מן ההפקר.

כביסה בחול המועד

- חכמינו ז"ל אסרו לכבס בגדים בחול המועד, כדי לזרז את העם לכבס את בגדיהם לפני החג, כך שבכניסתו יהיו בגדיהם נקיים כראוי לכבוד החג. אולם, מגבות ידים, מגבות רחצה, מפות שולחן, וכיוצא בהן - במקום שנהוג להחליפם בתדירות גבוהה, אם כמוותם אינה מספיקה לכל ימות החג, מותר לכבסם כפי הצורך לחול המועד. וכן בגדי ילדים שמתלכלכים תדיר, מותר לכבסם בחול המועד, כאשר התלכלכו באופן שאדם בוש ללובשם בריבים. ונחלקו הפוסקים בנוגע לגיל הקטן שאליו מתייחס דין זה; ויש שכתב שהדבר תלוי בכל ילד כפי ענינו, אם מתלכלך תדיר או לא.

עשיית מלאכה בחול המועד לצורך המועד

- מלאכה המותרת לצורך המועד, מותר אף למי שמתפרנס ממנה בשאר ימות השנה לעשותה בחול המועד, אך עליו לעשותה בצנעה, כדי שלא יחשדוהו שעושה מלאכה כדרכו בימות החול.

- חרקים או יתושים המפריעים או מזיקים לאדם, מותר להורגם בחול המועד; ואף כשיש באפשרותו להבריחם - אם סביר שישבו למקום לאחר זמן קצר, מותר להורגם.
- יש אומרים שמלאכת 'הוצאה' מותרת בחול המועד רק לצורך המועד; ויש אומרים שאין איסור הוצאה כלל בחול המועד.

- ישנן פעולות שאין בהן איסור מלאכה, ואסרו חכמים לעשותן בחול המועד מפני הטירחה הכרוכה בהן. אחד האיסורים שאסרו מטעם זה, הוא - העברת חפצים ממקום אחד למקום אחר, באופן ובכמות הגורמים לטירחה. ולכן אסור לאדם לעבור דירה עם חפציו בחול המועד, ואף אם רצונו לעבור מדירה קטנה ומוזנחת לדירה נאה ומרווחת.

הכנת אוכל בחול המועד

- מותר לעשות כל מלאכה בחול המועד לצורך הכנת אוכל לחג, ומותר אף להותיר את עשיית המלאכה מלכתחילה לחול המועד, ואין צורך לעשותה לפני החג.
- אסור 'להערים' ולהכין בחול המועד אוכל לימים שלאחר החג, הן באופן של הכנת אוכל בכמות גדולה, והן באופן של הכנת אוכל נוסף, כשכבר קיים אוכל המוכן לאכילה ויש בו די לימי החג.

- מותר להכין בחול המועד אוכל לצורך 'יום טוב שני'. אולם, בן ארץ ישראל המארח בביתו בני חוץ לארץ, נחלקו הפוסקים